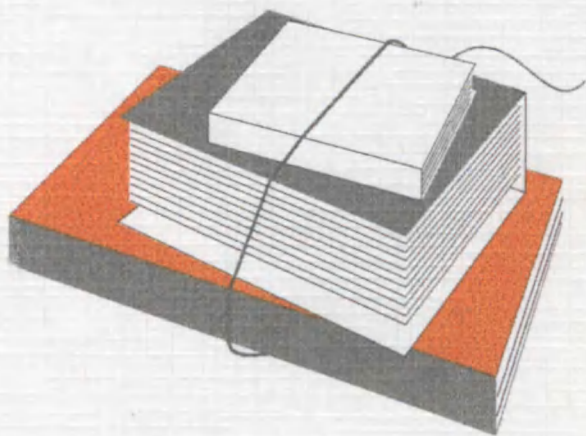

ISSN 1234-7752

Bibliotekarz Zamojski

Bibliotekarz Zamojski

**WOJEWÓDZKA
I MIEJSKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
W ZAMOŚCIU**

1999/2 (10)

WYDAWCA:

POWIATOWA I MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W ZAMOŚCIU
22- 400 Zamość, ul. Pereca 14

Zespół redakcyjny:

Biniak Halina
Gruszka Krystyna -red. nacz.
Kalniuk Anna
Miksza-Kordulska Jolanta
Zielińska Halina

Projekt okładki:

Elżbieta Gnyp

Skład komputerowy, korekta:

Jolanta Miksza-Kordulska

Adres redakcji:

Dział Instrukcyjno-Metodyczny PiMBP
22-400 Zamość
ul. Reja 18
tel. 639-27-20

Nakład 50 egz.

Druk:

Biuro Technika
Marek Błaszczak

Oprawa:

Pracownia Intrologatorska
PiMBP w Zamościu

♦ Z ŻYCIA BIBLIOTEK

Samorząd a biblioteka. Doświadczenia Zamościa.....	7
Biblioteki publiczne pow. zamojskiego. Stan po III kwartale 1999 r.....	13
Jubileusz 50-lecia Biblioteki w Radecznicy.....	20

♦ RELACJE

Co robią inni? Relacja z pobytu na seminarium.....	27
--	----

♦ POMOCE METODYCZNE

Zabawa z Brzechwą – scenariusz imprezy bibliotecznej.....	33
Czarodziej prostych dziwów - montaż poetycki.....	37
Niektóre aspekty alkoholizmu - pogadanka dla młodzieży.....	44

♦ ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Nabytki regionalne PiMBP w Zamościu.....	49
--	----

♦ KSIĄŻKI, KTÓRE WARTO KUPIĆ.....	55
-----------------------------------	----

♦ TO WARTO WIEDZIEĆ.....	63
--------------------------	----

♦ KRONIKA.....	77
----------------	----

Z ŻYCIA BIBLIOTEK

SAMORZĄD A BIBLIOTEKA

Doświadczenia Zamościa

Sytuacja Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zamościu po reformie administracyjnej państwa

Stosownie do zapisu w Ustawie z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej – w związku z reformą ustrojową państwa, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu została z dniem 1.01.1999 r. przejęta przez samorząd miejski w Zamościu. Biblioteka otrzymała statut, nadany uchwałą Rady Miejskiej z dnia 24 marca 1999 r. i funkcjonuje jako instytucja pod nazwą Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu.

Mając świadomość wejścia w życie reformy administracyjnej kraju, jeszcze pod koniec ubiegłego roku Dyrekcja Biblioteki, wraz z zespołem pracowników podjęła racjonalne działania w celu odpowiedniego znalezienia się w nowej sytuacji formalno-prawnej. Przygotowaliśmy dla władz samorządów powiatowych – zamojskiego, biłgorajskiego, hrubieszowskiego i tomaszowskiego symulację kosztów prowadzenia biblioteki powiatowej.

Złożyliśmy władzom w/w powiatów ofertę pełnienia przez Bibliotekę Publiczną w Zamościu funkcji biblioteki regionalnej, bądź realizacji zadań biblioteki powiatowej na rzecz samorządowych bibliotek publicznych działających na terenie tych powiatów.

Opracowaliśmy stosowne porozumienia, uznając, że władze powiatowe zechcą skorzystać z naszej oferty, jako że w pierwszym roku reformy samorządy powiatowe, chociażby ze względu na skromne fundusze, nie mają wielkich możliwości działania i rozwijania infrastruktury powiatowej, ale i nie traktują też obowiązku tworzenia bibliotek powiatowych jako obligatoryjnego, ważnego dla siebie zadania. Mając powyższy fakt na względzie, oferta nasza miała mieć charakter tymczasowy, a więc do czasu powołania na terenie powstałych powiatów powiatowych bibliotek publicznych.

Władze powiatowe nie przyjęły tej propozycji, tłumacząc, że będą powoływały własne biblioteki powiatowe. Dla wszystkich powiatów w pierwszych miesiącach reformy, Biblioteka w Zamościu przygotowała ramowe statuty biblioteki powiatowej, a w gronie bibliotekarzy i władz powiatowych inicjowano spotkania i dyskusje nad modelem biblioteki powiatowej.

W wyniku podejmowanych działań na bazie MBP w Biłgoraju powstała Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna. W Zamościu zawarto dnia

W wyniku podejmowanych działań na bazie MBP w Biłgoraju powstała Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna. W Zamościu zawarto dnia 30.04.1999 r. porozumienie pomiędzy Zarządem Powiatu Ziemskiego a Zarządem Miasta Zamościa w sprawie realizacji przez PiMBP zadań powiatowych. Są to następujące zadania:

1. Pomoc oraz pośrednictwo w doborze i zakupie zbiorów bibliotecznych dla bibliotek samorządowych .
2. Dokonywanie uzupełniających zakupów zbiorów naukowych, popularnonaukowych i specjalnych dla bibliotek samorządowych na obszarze powiatu z powierzonych środków.
3. Organizacja wymiany zbiorów zbędnych.
4. Pomoc w opracowaniu zbiorów dla bibliotek publicznych w powiecie .
5. Doradztwo w inwentaryzacji zbiorów w bibliotekach powiatu.
6. Opiniowanie propozycji bibliotek publicznych w powiecie dotyczące selekcji zbiorów zbędnych.
7. Organizowanie skoordynowanego systemu zaopatrzenia i obiegu na terenie powiatu zbiorów przeznaczonych dla specjalnych kategorii użytkowników, zwłaszcza niepełnosprawnych i osób z utrudnionym dostępem do biblioteki.
8. Organizowanie dostępu do literatury naukowej i popularnonaukowej, materiałów edukacyjnych i zbiorów multimedialnych na terenie powiatu.
9. Pośrednictwo w zakresie wypożyczeń międzybibliotecznych dla mieszkańców powiatu.
10. Opracowywanie i drukowanie bibliografii regionalnej o zasięgu powiatowym.
11. Organizacja jednolitego systemu obsługi informacyjnej mieszkańców powiatu.
12. Tworzenie i udostępnianie bibliotekom publicznym na terenie powiatu własnych komputerowych baz danych.
13. Pomoc i doradztwo w zakresie doboru, zakupu i wdrażania sprzętu i oprogramowania komputerowego.
14. Koordynacja rocznej sprawozdawczości statystycznej bibliotek publicznych w powiecie.
15. Pomoc i poradnictwo w zakresie organizacji bibliotek, sieci bibliotecznych oraz usług bibliotecznych.
16. Organizacja imprez kulturalnych i programów edukacyjnych o charakterze ponadlokalnym. Pomoc bibliotekom samorządowym w realizacji lokalnych programów kulturalno-oświatowych.
17. Organizowanie przepływu informacji o normach, standardach, przepisach i innych elementach warsztatu bibliotekarskiego w obrębie powiatowej sieci bibliotecznej.

18. Instruktaż i pomoc metodyczna bibliotekom publicznym na obszarze powiatu.
19. Organizacja doskonalenia zawodowego dla pracowników merytorycznych bibliotek publicznych w powiecie.
20. Organizacja przysposobienia bibliotecznego dla nowo zatrudnionych bibliotekarzy.
21. Pośrednictwo w naborze kandydatów na szkolenia specjalistyczne, kursy i seminaria organizowane przez WBP, a także inne instytucje i organizacje.
22. Współpraca z innymi bibliotekami oraz instytucjami i organizacjami społeczno-kulturalnymi na terenie powiatu.
23. Reklama oraz promocja zbiorów, usług i imprez bibliotecznych na terenie powiatu.
24. Realizacja innych zadań zleconych przez samorząd powiatowy i Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Lublinie.

Na rok 1999 określono w Porozumieniu środki finansowe na realizację tych zadań w wysokości 20 % całości budżetu PiMBP.

W odrębnych ustaleniach wynegocjowano, że liczba pracowników pracujących na rzecz realizacji zadań powiatowych wyniesie 7 osób, w tym 2 instruktorów.

Na obszarze, który obsługuje Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu funkcjonują dwa powiaty: powiat grodzki, którego ludność liczy 68 288 mieszkańców i powiat ziemski zamieszkały przez 113 123 mieszkańców. Powiat ziemski zamojski obejmuje 15 jednostek samorządowych stopnia podstawowego. Na tym terenie funkcjonuje 37 placówek bibliotecznych, w tym 15 bibliotek gminnych i miejsko-gminnych i 22 filie biblioteczne.

Reforma administracyjna kraju ograniczyła zakres działania byłej Biblioteki Wojewódzkiej w Zamościu do granic zamojskiego powiatu ziemskiego i miasta Zamościa. Spowodowało to konieczność dostosowania struktury organizacyjnej do zakresu działania. Zmuszeni byliśmy wypowiedzieć umowy o pracę sześciu instruktorom w Zespołach Terenowych WiMBP w Biłgoraju, Tomaszowie i Hrubieszowie, pracownikom o wysokich kwalifikacjach zawodowych i z dłu-goletnim stażem pracy. Ogółem w roku bieżącym zmniejszono zatrudnienie o 12 osób.

Budżet PiMBP jest niewystarczający. Stanowi 87 % budżetu ubiegłorocznego.

Pomimo trudności finansowych nie uległa zmianie sieć filii i punktów bibliotecznych PiMBP. PiMBP w Zamościu realizuje działalność biblioteczną poprzez Wypożyczalnię i Czytelnię Główną, 12 filii bibliotecznych oraz 4 punkty biblioteczne.

Zmiany strukturalne jakie zostały przeprowadzone dotyczyły przede wszystkim tych działów Biblioteki, których działalność i zakres po zmianie administracyjnej kraju uległy zmniejszeniu.

Wzrastająca liczba czytelników, w tym studentów, którzy w swoich bibliotekach uczelnianych nie mogą być skutecznie obsłużeni, wymaga od biblioteki publicznej określenia priorytetów dalszego rozwoju, zmian strukturalno-organizacyjnych, etapów automatyzacji.

Bezwzględnie priorytetową sprawą jest właściwa polityka gromadzenia zbiorów, od kilku lat obserwuje się drastyczny spadek zakupu nowości wydawniczych do filii bibliotecznych, przy stałym wzroście ilości czytelników.

Wskaźnik zakupu 18 vol./ 100 mieszkańców od ok. 10 lat nie osiąga obowiązującej wartości. W rezultacie tego podstawowa funkcja biblioteki publicznej, jaką jest zaspokajanie potrzeb czytelniczych, może ulec poważnemu zagrożeniu. Z roku na rok wzrasta zapotrzebowanie na literaturę piękną, popularnonaukową, edukacyjną oraz materiały informacyjne.

Niestety, trudności finansowe zmusiły nas do ograniczenia planu zakupu nowości wydawniczych do 5172 vol., co pozwoli na uzyskanie wskaźnika 7,38 vol./100 mieszkańców, przy średniej cenie książek 30,60 zł oraz ukierunkowanie zakupów tak, by prawie wyłącznie miejsce znalazły książki ze wszystkich dziedzin literatury naukowej i popularnonaukowej.

W nowej sytuacji formalno-prawnej w jakiej znalazła się biblioteka uznaliśmy za konieczne podjęcie następujących działań :

- ukierunkowanie funkcji biblioteki na obsługę środowiska czytelniczego obu powiatów i środowiska akademickiego. Stąd podpisana 10.05.1999r. umowa pomiędzy Wyższą Szkołą Zarządzania i Administracji w Zamościu, a PiMBP o współpracy mającej na celu ustalenie i prowadzenie wspólnej polityki gromadzenia, a także udostępniania zasobów bibliotecznych czytelnikom;

- zapewnienie czytelnikom szybkiego dostępu do najnowszej, bieżącej informacji;

- zmodyfikowanie pracy działów i filii bibliotecznych w zakresie gromadzenia, udostępniania i popularyzacji książki i informacji;

- zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych i zaplecza technicznego-modernizacja i adaptacja budynku koszarowego dla potrzeb PiMBP w Zamościu.

Wszystkie wprowadzane zmiany wymuszane są przez bliższe i dalsze otoczenie Biblioteki. Jedną z nich, niezmiernie ważną jest komputeryzacja prac biblioteczno - informacyjnych. Komputeryzacja PiMBP przebiega w trzech

głównych kierunkach :

- tworzenie własnych baz danych (katalogowych, bibliograficznych, czytelników),

- automatyzacja wypożyczeń,

- Internet, czyli wyjście biblioteki poza zasięg lokalny poprzez udostępnianie katalogów, publikowanie w sieci wydawnictw własnych oraz utrzymywanie strony domowej,

- komputeryzacja powiatowej sieci bibliotek.

Do kluczowych funkcji biblioteki zaliczamy również realizację zadań jako lokalnego ośrodka informacji m.in. poprzez:

- wspomaganie edukacji indywidualnej i samokształcenia, jak i ustawowych programów kształcenia na wszelkich poziomach,
- stymulowanie wyobraźni i kreatywności dzieci i młodzieży,
- zapewnienie czytelnikom dostępu do wszelkiego rodzaju informacji lokalnej,
- ułatwienie rozwoju informacji i umiejętności posługiwania się komputerem,
- promowanie świadomości dziedzictwa kulturowego.

Istnieje obawa, że na skutek niedoborów budżetowych zminimalizowane zostaną takie zadania jak – działalność wydawnicza, organizowanie doskonalenia zawodowego, czy niezwykle ważne zadanie w działalności biblioteki jakim jest działalność kulturalno-oświatowa. Zawsze systematycznie dążyliśmy do rozszerzania form działalności kulturalno-oświatowej i przywiązujemy dużą wagę do tego zakresu działania. Tylko w okresie 8 miesięcy br. przeprowadzono 280 form pracy kulturalno-oświatowej, w której uczestniczyło 4176 osób głównie dzieci i młodzież.

Rozumiejąc trudną sytuację finansową organizatora biblioteki oraz mając na względzie minimalizowanie braków budżetowych, biblioteka podejmuje wiele działań zarówno oszczędnościowych jak i zdobywania środków poza budżetem. Do działań jakie prowadziliśmy należą m.in. :

1. Pozyskanie darów książkowych w ilości 7001 vol.
2. Pozyskanie sponsorów na prenumeratę czasopism z :
 - Funduszu Ochrony Środowiska 500,92, zł
 - Fundacji Stefana Batorego 215,80 zł
3. Pozyskanie sponsorów na przedsięwzięcia kulturalno-oświatowe.
4. Występowano o dodatkowe środki finansowe do szeregu instytucji i organizacji m.in. do :
 - programu AUGUST w MKiS z wnioskami na 7 przedsięwzięć,
 - Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie również na 7 przedsięwzięć bibliotecznych,
 - Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Lublinie, pozyskując kwotę 3 500 zł na zakup zbiorów z zakresu ekologii,
 - Miejskiego Funduszu Antyalkoholowego,
 - Funduszu Współpracy Projekt Inicjatywy Proeuropejskie PHARE na organizację Centrum Informacji Europejskiej w Zamościu oraz organizację bibliotecznych Klubów Informacji Europejskiej w gminach powiatu zamojskiego,
 - Fundacji Stefana Batorego na „Internet dla NGO Pszczoły do ula”,

- Funduszu Współpracy Komponent regionalny Phare 2000 na modernizację nowego budynku biblioteki.

5. Wypracowano zasady wynajmu pomieszczeń na działalność siedmiu filii bibliotecznych bez opłat czynszowych.
6. Zmniejszenie funduszu plac uzyskano dzięki zwrotom PFRON i Powiatowego Urzędu Pracy za prace zorganizowane dla absolwentów, prace interwencyjne oraz dla osób niepełnosprawnych.

Nowe wyzwania to ogromna presja, ale też i możliwości rozwoju, które w efekcie dają wiele satysfakcji. Staramy się tak programować naszą działalność, by być uznawaną placówką, placówką efektywną, sprawdzoną i nowoczesną.

Dbamy o to, by powstawała korzystna dla biblioteki atmosfera w środowiskach zainteresowanych jej zbiorami i działalnością.

Halina Biniek, Krystyna Gruszka

Biblioteki publiczne powiatu zamojskiego. Stan po III kwartale 1999 r.

Na terenie powiatu ziemskiego zamojskiego funkcjonuje 36 placówek bibliotecznych, w tym 15 bibliotek i 21 filii bibliotecznych. W II kwartale 1999 r. zlikwidowana została Filia w Ruskich Piaskach w gm. Nielisz.

W czterech samorządach 7 placówek bibliotecznych połączonych jest z ośrodkami kultury: na terenie miasta i gminy Krasnobród oraz w gminach Grabowiec, Komarów i Stary Zamość. Jednocześnie Biblioteka w Komarowie połączona jest z biblioteką szkolną.

Na 1 placówkę powiatu zamojskiego ziemskiego przypada średnio 3 142 mieszkańców.

Powierzchnia biblioteczna wynosi 2 162 m², tj. na 1 placówkę przypada 58,4 m². Mimo korzystnych zmian w tym zakresie (np. w 1999 r. przeniesienie Biblioteki w Łabuniach do nowej siedziby), niewiele bibliotek posiada warunki pozwalające na realizację wszystkich zadań i prawidłowe ich funkcjonowanie (brak czytelni, magazynów).

We wszystkich publicznych placówkach bibliotecznych powiatu ziemskiego zatrudnionych jest 47. bibliotekarzy, w tym w pełnym wymiarze godzin - 26 osób.

Biblioteki publiczne powiatu ziemskiego dysponują zbiorami liczącymi 454 232 książki i 377 jednostek zbiorów specjalnych. W okresie trzech kwartałów biblioteki publiczne zakupiły 3 297 książek na ogólną kwotę 38 486 zł. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba zakupionych nowości nie uległa większym zmianom. Wskaźnik zakupu, czyli liczba książek zakupionych w przeliczeniu na 100 mieszkańców, wynosi 2,9 wolumina. Niewiele książek zakupiono w gminach Komarów (6 książek), Sitno (11 wol.), Miączyn (31 wol.), Adamów (43 wol.). Najwięcej książek zakupiono do bibliotek gmin: Łabunie (7,8 książek na 100 mieszkańców), Stary Zamość (7,5 wol./100 mieszkańców), niemniej jednak i tutaj zakupy są zbyt niskie.

Placówki biblioteczne powiatu zarejestrowały 13 843 czytelników wypożyczających książki do domu. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba użytkowników zmniejszyła się o 3,6 % (- 501 czytelników). Tylko 12,2 % mieszkańców korzysta z usług bibliotek Nieatrakcyjne, nieuzupełniane systematycznie od kilku już lat zbiory nie są w stanie przyciągnąć do bibliotek czytelników.

Najwyższy odsetek czytelników zarejestrowano w gminach: Miączyn (22,6 %), Łabunie (19,0 %); najniższy w: gminie Nielisz (6,6 %) oraz w m. i gm. Szczebrzeszyn (8,5 %)

Na zewnątrz biblioteki udostępniły 232 940 książek (bez większych zmian w porównaniu z 1998 r. Liczba książek wypożyczonych średnio przez 1 czytelnika wynosi 16,8 wol.

Biblioteki publiczne powiatu zamojskiego, oprócz działalności oświatowej prowadzonej w swoich placówkach, tj. różnorodne lekcje biblioteczne, konkursy, zgaduj-zgadule, zajęcia świetlicowe, spotkania z bajką, wystawki, wycieczki do bibliotek, organizują imprezy środowiskowe. Niektóre przygotowują takie imprezy samodzielnie, część we współpracy z innymi instytucjami (najczęściej domami kultury, szkołami).

W 1999 r. placówki biblioteczne w okresie ferii i wakacji organizowały cykliczne zajęcia dla dzieci i młodzieży pozostającej w miejscu zamieszkania. Akcje takie prowadzono m. in. w bibliotekach gminy Stary Zamość, Zamość, Radecznica, Nielisz.

We współpracy ze szkołami przygotowywano:

- apele, inscenizacje z okazji pożegnania klas VIII (m.in. w Komarowie, Miączynie, w Udryczach)
- imprezy z okazji rozpoczęcia roku szkolnego (Grabowiec)
- apel poświęcony Juliuszowi Słowackiemu z okazji obchodów Roku Słowackiego (Niewirków)
- obchody Dnia Patrona Szkoły (Komarów)
- obchody rocznicy Konstytucji 3 Maja (m.in. Komarów)

Dla miejscowych przedszkolaków GBP w Grabowcu przygotowała przedstawienie kukielkowe *Powitanie wiosny*. Podobne inscenizacje przygotowały biblioteki w Sitańcu i Płoskiem.

Imprezy organizowane dla całej społeczności lokalnej to najczęściej doroczne święto plonów - Dożynki, w których organizację włączyły się biblioteki w Komarowie, Nieliszu, Grabowcu, Łabuniach. Biblioteki w Udryczach i Komarowie włączyły się w organizację Dni Miejsowości.

Wiele bibliotek organizuje gminne eliminacje Turnieju Recytatorskiego im. Bolesława Leśmiana. Biblioteki włączają się też w imprezy ekologiczne, tj. „Sprzątanie świata, obchody Światowego Dnia Ziemi” (np. biblioteki gm. Zamość, Grabowiec).

To tylko niektóre imprezy przygotowane przez biblioteki publiczne powiatu zamojskiego.

Do największych problemów bibliotek publicznych naszego powiatu należy:

- zmniejszanie liczby placówek bibliotecznych - likwidacja w br. filii w gm. Nielisz, również samorząd gm. Miączyn nosi się z zamiarem zlikwidowania 2 filii bibliotecznych (w Horyszowie Ruskim i w Niewirkowie);

- brak wystarczających środków finansowych na prawidłowe funkcjonowanie placówek bibliotecznych;
- zbyt niski zakup książek do placówek bibliotecznych; utrzymująca się zła sytuacja w zakresie uzupełniania zbiorów powoduje, że księgozbiory bibliotek są coraz bardziej anachroniczne, w związku z tym zmniejsza się liczba czytelników i wypożyczonych materiałów bibliotecznych;
- wyposażenie bibliotek w sprzęt audiowizualny jest słabe, brak perspektyw na skomputeryzowanie bibliotek publicznych;
- zmniejsza się zatrudnienie w bibliotekach, co niekorzystnie odbija się na realizacji zadań statutowych; zdarzają się przypadki nieprzestrzegania zarządzenia MKiS w sprawie wymagań kwalifikacyjnych przy zatrudnianiu nowych pracowników;
- niekorzystnie na pracę bibliotek wpływają również połączenia bibliotek z innymi instytucjami: mniejsze środki na uzupełnianie zbiorów (np. gm. Komarów, Grabowiec), oddelegowywanie bibliotekarzy do innych zadań kosztem prac bibliotecznych;
- zła sytuacja lokalowa, biblioteki mieszczą się w obiektach budowanych z myślą o innym przeznaczeniu, najczęściej wspólnie z innymi użytkownikami, nie są przystosowane do prowadzenia działalności bibliotecznej.

Podstawowe dane za III kwartał 1999 r.

Miasta i gminy, gminy	Liczba placówek	Zakup w jednostkach	Zakup w zł	Zakup książek na 100 mieszk.	Liczba czytelników	Liczba wypożyczeń na zewnątrz	Liczba pracowników	w tym etaty
Krasnobród	2	127	2 015	1,7	677	10 296	3	1
Szczebrzeszyn	2	301	2 692	2,4	1 063	20 160	3	3
Zwierzyniec	1	221	3 200	2,9	696	8 944	3	-
Adamów	3	43	456	0,8	536	8 723	3	2
Grabowiec	1	111	945	2,2	770	16 928	2	1
Komarów	2	6	179	0,1	538	14 901	3	2
Łabunie	2	502	6 123	7,8	1 219	15 676	2	1
Miączyn	3	31	370	0,5	1 524	25 557	4	1
Nielisz	1	-	-	-	430	6 142	2	2
Radecznica	2	283	4 017	4,1	900	9 993	3	1
Sitno	3	11	299	0,2	637	11 036	3	-
Skierbieszów	2	104	1 506	1,8	706	15 968	2	1
Stary Zamość	2	431	5 708	7,5	663	6 215	2	1
Sułów	3	311	1 296	5,6	608	16 029	4	2
gmina Zamość	7	815	9 680	4,3	2 876	46 372	8	8
Razem	36	3 297	38 486	2,9	13 843	232 940	47	26

Działalność Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zamościu na rzecz bibliotek w pow. zamojskim w 1999 r.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu - działając na podstawie zawartego w kwietniu 1999 r. Porozumienia pomiędzy Radą Powiatu Ziemskiego a Radą Miasta Zamościa - sprawuje nadzór merytoryczny nad bibliotekami powiatu zamojskiego ziemskiego i udziela im pomocy organizacyjnej i szkoleniowej.

Pomoc ta udzielana była poprzez:

- ◆ instruktaż przywarsztatowy w bibliotekach - w okresie trzech kwartałów instruktorzy zrealizowali 100 wyjazdów do bibliotek, podczas których dokonano 107 odwiedzin w placówkach bibliotecznych. Oczekiwania bibliotek dotyczą pomocy w zakresie prowadzenia selekcji zbiorów, zbiorów zgodnie z nową klasyfikacją, rozbudowy warsztatów informacyjno-bibliograficznych, działalności kulturalno-oświatowej i środowiskowej, zmian w prawie bibliotecznym;
- ◆ prowadzone były rozmowy z władzami samorządowymi i dyrektorami GOK-ów, w skład których wchodzi biblioteki, na temat ich funkcjonowania i finansowania - ze szczególnym uwzględnieniem środków na uzupełnianie zbiorów i prenumeratę czasopism, poprawy bazy lokalowej (pomoc w adaptacji nowego lokalu dla Biblioteki w Łabuniach), organizacji i reorganizacji bibliotek (np. gm. Nielisz, m. i gm. Krasnobród);
- ◆ udzielano pomocy w zakresie organizacji obchodów jubileuszowych dwóch bibliotek samorządowych (GBP Radecznicza i GBP Sitno);
- ◆ udzielanie konsultacji w Dziale Instrukcyjno- Metodycznym - udzielono 217 porad;
- ◆ w ramach doskonalenia zawodowego pracowników bibliotek w 1999 r. przeprowadzono 2 szkolenia o tematyce:
 - Literacka twórczość Karola Wojtyły - wykładowca dr hab. Mirosława-Kufłowa
 - Interpretacja Ustawy o ochronie danych osobowych oraz zadania bibliotek publicznych wynikające z tej Ustawy
 - Biblioteka a środowisko;
- ◆ przygotowano 7 materiałów metodycznych pomocnych bibliotekarzom w ich pracy z czytelnikiem, upowszechniających bibliotekę i książkę w środowisku. Są to regulaminy konkursów, lekcje biblioteczne, imprezy czytelnicze;

- ◆ pomoc bibliotekom powiatu zamojskiego w sporządzaniu sprawozdawczości statystycznej GUS;
- ◆ inicjowanie i prowadzenie działalności środowiskowej bibliotek

W 1999 r. PiMBP w Zamościu przygotowała i ogłosiła 2 konkursy o zasięgu powiatowym:

- „Juliusz Słowacki - poeta i wieszcz.” - konkurs, którego celem jest włączenie czytelników, bibliotekarzy, nauczycieli i animatorów ruchu kulturalnego w obchody Roku Słowackiego oraz przybliżenie twórczości poety. Jego podsumowanie nastąpi w IV kwartale br.
- „Jedna wielka baśń o życiu - ilustrowany kalendarz twórczości Ewy Szelburg-Zarembiny” - konkurs literacko-plastyczny skierowany do dzieci, mający na celu upamiętnienie 100. rocznicy urodzin Ewy Szelburg-Zarembiny - pisarki, poetki, autorki książek dla dzieci i pedagoga, upowszechnienie wśród dzieci jej twórczości oraz zwrócenie uwagi na głęboko zaakcentowane w utworach pisarki humanistyczne wartości życia - przyjaźń, uczciwość, szlachetność.

Kontynuowany jest Konkurs Poetycki im. Andrzeja Józefa Misiury promujący twórczość rodzimych poetów. Przekazano do oceny jury tomiki, które wpłynęły w III edycji Konkursu;

W maju odbyły się X Zamojskie Spotkania z Literaturą. Czytelnicy bibliotek naszego powiatu mieli okazję spotkać się z p. Janiną Gąsiorowską.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu, z okazji najdonioślejszego wydarzenia roku 1999 - wizyty Ojca Świętego w Zamościu, zorganizowała (przy współpracy i pomocy innych instytucji) wystawę ph. „Biblia”, trwającą od 25 maja do 25 czerwca 1999 r. Na wystawie zaprezentowanych zostało 131 wydań Pisma Świętego od starodruków po edycje współczesne w różnych wersjach językowych i edytorskich, ciekawych pod względem historycznym i artystycznym. Wystawie towarzyszyła ekspozycja 36 obrazów przedwojennej artystki Wandy Korzeniowskiej oraz włoskie miedzioryty o tematyce biblijnej. Materiałem dokumentującym wystawę był katalog zawierający wykaz obiektów wystawowych, opatrzone zdjęciami najciekawszych.

Pomoc bibliotekarzom w pracy, a także dokumentacja ich działalności jest podstawowym założeniem prowadzonej przez PiMBP działalności wydawniczej. W 1999 r. Biblioteka Powiatowa wydała:

- regionalne czasopismo fachowe dostarczające materiałów metodycznych przydatnych w pracy bibliotek - *Bibliotekarz Zamojski* (nr 1/99)
- informator statystyczny przedstawiający wybrane dane i wskaźniki działalności placówek bibliotecznych za 1998 r. - „*Biblioteki publiczne województwa zamojskiego*”
- Katalog wystawy „*Biblia*”.

Mając na uwadze brak środków finansowych w bibliotekach na wdrażanie nowych technologii PiMBP w Zamościu przystąpiła do Projektu Inicjatywy Proeuropejskie realizowanego w ramach Programu Phare 97 Integracja Europejska. Przygotowany przez Bibliotekę Powiatową wniosek przewiduje komputeryzację 4 bibliotek naszego powiatu (MGBP Szczepieszyn, MGBP Zwierzyniec, GBP Radecznicza i GBP Miączyn), podłączenie ich do Internetu, szkolenia dla pracowników bibliotek w zakresie obsługi komputerów, zakup materiałów multimedialnych i organizację wykładów nt. Unii Europejskiej.

W ramach pomocy świadczonej bibliotekom publicznym, PiMBP w Zamościu pozyskała dary z Fundacji Pomocy Bibliotekom. Średnio do każdej biblioteki miejsko-gminnej i gminnej w powiecie zamojskim trafi ok. 170 książek o średniej wartości 1 500 zł.

PiMBP w Zamościu, znając trudności bibliotek przy uzupełnianiu zbiorów (m.in. słaba sieć księgarska na wsi, brak informacji o produkcji wydawniczej, niska obsada kadrowa w bibliotekach utrudniająca wyjazdy do księgarni) przedłożyła ofertę współpracy w zakresie gromadzenia i opracowania zbiorów. Dla bibliotek, które podpisały umowę PiMBP prowadzi centralny zakup i opracowanie książek.

Powiatowa Biblioteka bibliografię regionalną gromadzącą materiały o Zamojszczyźnie dostępną dla wszystkich bibliotek w powiecie, prowadzi wypożyczanie międzybiblioteczne dla potrzeb wszystkich bibliotek w powiecie.

Biblioteki korzystają z pośrednictwa PiMBP przy zakupie sprzętu i druków bibliotecznych.

Anna Kalniuk

Jubileusz 50-lecia Biblioteki Publicznej w Radecznicy

II. Exlibris Gminnej Biblioteki
Publicznej w Radecznicy, Waldemar
Mamona, 1999.

Gminna Biblioteka Publiczna w Radecznicy 21 października 1999 r. świętowała jubileusz 50-lecia. Oficjalne uroczystości odbyły się w sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Radecznicy z udziałem: p. Elżbiety Gnyp - przedstawiciela Starostwa Powiatowego, p. Haliny Biniek - dyrektora PiMBP w Zamościu, instruktorów PiMBP w Zamościu, p. Aleksandra Harkota - radnego powiatu zamojskiego, p. dr. Wacława Pyczka, p. Gabryela Gąbki - Wójta Gminy Radecznica, p. Władysława Koczota - lokalnego twórcę ludowego, bibliotekarzy powiatu zamojskiego, radnych Gminy, dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjów, nauczycieli, pracowników UG i GOPS - u, uczniów miejscowej szkoły oraz czytelników Biblioteki.

Część oficjalną uroczystości rozpoczęła kierowniczka Biblioteki p. Zofia Sykała referatem „Dzieje czytelnictwa i Gminnej Biblioteki Publicznej w Radecznicy”.

Kolejnym punktem uroczystości było wręczenie dyplomów i listów gratulacyjnych od Starosty Zamojskiego, Dyrekcji PiMBP w Zamościu, darów książkowych od PiMBP, upominków książkowych dla pracowników biblioteki oraz dla emerytowanych bibliotekarzy: p. Stanisławy Cieplak i p. Stanisława Zybąły.

Jubileusz uświetnili swoim wystąpieniem; p. Władysław Koczot - regionalny poeta ludowy oraz młodzież szkolna, która w część artystycznej „50 lat GBP” w sposób humorystyczny przedstawiła życie biblioteki.

Jubileusz w Radecznicy zbiegł się z Rokiem Juliusza Słowackiego, zaproszony gość dr Waław Pyczek - wykładowca KUL, wygłosił referat na temat „Słowacki nieznan”.

Zaproszonych gości podjęto obiadem a na deser przygotowano tort upieczony w kształcie książki z napisem 50 LAT GBP. Jubileuszowi towarzyszyły trzy wystawy: pokonkursowa wystawa prac rysunkowych dzieci i młodzieży ph. „Nasza biblioteka”, wystawa ph. „Dzieje biblioteki” oraz „Wystawa twórczości literackiej Władysława Koczota”.

Z okazji jubileuszu 50-lecia GBP w Radecznicy wydano exlibris biblioteki (il. 1).

Dzieje czytelnictwa i Gminnej Biblioteki Publicznej w Radecznicy

Powołanie biblioteki w Radecznicy w dniu 1 września 1948 roku było znanym faktem dla tego środowiska. Stało się ono trwałą kontynuacją zapoczątkowanej jeszcze w ostatnim dziesięcioleciu XIX w. działalności czytelniczej rozpoczętej staraniem miejscowych działaczy ludowych i nielicznej wówczas inteligencji.

Umiejętność czytania rozwijała się i było zapotrzebowanie na książkę. A książka trafiała tu różnymi drogami: przynosili ją przybywający pielgrzymi odpustowi, chłopscy działacze ludowi, sklepikarze żydowscy, dzierżawcy folwarku, służba klasztorna, polscy urzędnicy gminni. Rozwijające się czytelnictwo nie stanowiło samej tylko rozrywki, wyplęwało ono z idei walki o język polski w szkole i urzędach. Było elementem walki z wyzyskiem ekonomicznym uboższych warstw ludności.

W roku 1907 Radeczniczanie założyli Koło Polskiej Macierzy Szkolnej, ale już na początku 1908 roku zostało rozwiązane przez ówczesne władze administracyjne. Dopiero w maju 1918 roku grupa działaczy ludowych reaktywowała Koło Polskiej Macierzy Szkolnej. Założono czytelnię ludową i bibliotekę Koła, która prowadziła działalność czytelniczą do 1939 roku. W okresie międzywojennym w Radecznicy działały jeszcze inne biblioteki: biblioteka Kolegium Serafickiego oo. Bernardynów, biblioteka Klasztoru oo. Bernardynów, biblioteka szkoły powszechnej.

W dynamicznie rozwijające się życie czytelnicze wsi wtargnęła II wojna światowa. Do Radecznicy przybyli Niemcy, którzy wywieźli część księgozbiorów

bibliotek. Po zakończeniu działań wojennych wydobyto z ukrycia ocalałe zbiory, czytelnictwo zaczęło wracać do normy.

1 września 1948 roku na mocy Dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi z dn. 17 kwietnia 1946 roku władze powiatu zamojskiego powołały w Radecznicy bibliotekę powszechną nadając jej nazwę GBP w Radecznicy .

Na początku działalności bibliotekę wyposażono w książki, 2 regały, 2 stoły, tablicę do wystaw książkowych, skrzynkę na przechowywanie kart czytelników i kart książek. Początkowo bibliotekę umieszczono w domu Jana Jabłońskiego, pierwszym bibliotekarzem został Czesław Rekiel, który pracował do 15.05.1949 r. Funkcję bibliotekarza po Czesławie Rekielu pełnił Ludwik Węclawski, Alina Jaskała po niej Stanisława Oleszek, od której 1.10.1955 r. bibliotekę przejął Stanisław Zybala i pracował w niej do 30.09.1981 r.

Biblioteka kilkakrotnie zmieniała lokalizację. Dopiero w 1972 r. przeniesiono ją do budynku „agronomówki”, gdzie znalazła najlepsze z dotychczasowych warunki lokalowe.

Biblioteka za pośrednictwem punktów bibliecznych objęła swoim zasięgiem mieszkańców całej gminy. Po ustanowieniu w 1954 r. gromad nazwę biblioteki zmieniono na gromadzką Bibliotekę Publiczną w Radecznicy. W 1956 r. powołano gromadzką Bibliotekę Publiczną w Gorajcu. Z dniem 1.01.1973 r. od chwili nowego podziału administracyjnego kraju biblioteka przyjęła nazwę Biblioteka Publiczna Gminy Radecznica, a jej Filia BPG Radecznica Filia w Gorajcu.

W 1981 r. na emeryturę przechodzi długoletni pracownik biblioteki Stanisław Zybala, który z wielkim zaangażowaniem i społeczną pasją pracował nad upowszechnianiem czytelnictwa wśród mieszkańców wsi, współpracując z różnymi organizacjami społecznymi, propagując dorobek społeczności lokalnej. Organizował ciekawe imprezy biblieczne, gromadził wokół biblioteki dzieci i młodzież, którą potrafił zainteresować książką i czytelnictwem oraz zaszcześcić w niej przywiązanie do rodzinnej ziemi. Bibliotekę przejmuje Maria Świś, a od 1983 r. Zofia Sykała. Od 1984 r. na pół etatów bibliotece pracuje Helena Maciąg, następnie Grażyna Dubilis, Maria Jarosławska, a od 1989 r. Bożena Ligaj, która pracuje do chwili obecnej.

W 1984 r. biblioteka zostaje przeniesiona do domu prywatnego, a w 1990 do budynku Urzędu Gminy, w którym znalazła dogodny warunki do prawidłowego funkcjonowania. Wraz ze zmianą lokalizacji Urzędu Gminy biblioteka zostaje przeniesiona do obecnie zajmowanych pomieszczeń, które projektowano i budowano z przeznaczeniem na działalność biblioteki.

Dorobkiem 50-lecia działalności biblioteki jest księgozbiór liczący 20 000 książek. Ze zbiorów tych korzysta ponad 800 czytelników rocznie, którzy wypożyczają ponad 13 000 wol. Stale rosnąca liczba czytelników i wypożyczeń świadczy

o wzrastających potrzebach czytelniczych środowiska, dlatego też biblioteka stara się wychodzić naprzeciw tym potrzebom zabiegając o nowości wydawnicze.

Biblioteka poza udostępnianiem księgozbioru prowadzi działalność kulturalno - oświatową poprzez organizowanie różnych form pracy z czytelnikiem. Niektóre prowadzone są w ścisłej współpracy ze szkołami działającymi na terenie gminy. Dzięki wspólnym działaniom udało się zorganizować wiele spotkań z literatami, konkursów: literackich, wiedzy, plastycznych, wycieczek szkolnych do biblioteki.

Wiele razy na szczeblu wojewódzkim nasi uczestnicy konkursów zajmowali czołowe miejsca i zdobywali wyróżnienia. Biblioteka brała udział we współzawodnictwie bibliotek o tytuł „najaktywniejszej biblioteki i najlepszego bibliotekarza roku”, w 1986 otrzymała wyróżnienie. W 1993 r. zdobyła wyróżnienie w konkursie „Na najestetyczniejszą bibliotekę województwa”. Biblioteka na przełomie lat 80 i 90 prowadziła sprzedaż książek z „Książnicy Zamojskiej”, dzięki tej działalności wiele książek trafiło do prywatnych zbiorów.

Biblioteka będzie nadal zabiegać o to, aby była miejscem integracji różnych środowisk, źródłem wiedzy o regionie, inicjatorką działalności środowiskowej. Cieszymy się, że jesteśmy w stanie zaspokoić większość zapotrzebowań czytelników, którzy darzą nas swoim zaufaniem. Ambicją biblioteki jest, aby każdy czytelnik przychodzący do nas nie wyszedł bez poszukiwanej książki lub informacji.

Zofia Sykała

RELACJE

Co robią inni?

Relacja z pobytu na seminarium

W dniach 16-17 września 1999 r. uczestniczyłam w seminarium dla dyrektorów bibliotek miejskich w siedzibach powiatów i instruktorów d/s bibliotek w powiecie. Organizatorem seminarium była Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie. Miało ono charakter „wycieczki po bibliotekach”, w trakcie której odwiedziliśmy łącznie 5 bibliotek (miejskich i gminnych).

16 września rozpoczęliśmy zwiedzanie bibliotek od GBP w Garbowie, pow. lubelski. Działalność tej placówki przedstawiła Ewa Korulczyk – dyrektor Biblioteki. Biblioteka w Garbowie wraz z 3 filiami obsługuje środowisko liczące 9200 mieszkańców.* Księgozbiór jakim dysponują wynosi 30 868 vol.* Wskaźnik zakupu osiągnął 8,1 vol. na 100 mieszkańców.*

Jednakże, głównym tematem wystąpienia pani Korulczyk były funkcje jakie pełni biblioteka w gminie bez ośrodka kultury oraz związki funkcjonalne i merytoryczne biblioteki gminnej z powiatową. Po raz kolejny potwierdzono dziś ogólnie znaną prawdę, że w gminach gdzie poza biblioteką nie ma innych ośrodków kultury, to właśnie na nią spada obowiązek organizowania działalności kulturalnej i podejmowania stosownych inicjatyw w tym kierunku. Przed biblioteką i bibliotekarzami staje ogromne zadanie umiejętne pogodzenia czysto statutowej funkcji biblioteki z potrzebami środowiska, nawet niekiedy odbiegającymi od tradycyjnie pojmowanych. Ważnym problemem poruszonym przez dyrektora GBP w Garbowie była próba odpowiedzi na pytanie: Po co bibliotece gminnej potrzebna jest biblioteka powiatowa?

W odpowiedzi na zadany problem szczególnie zaakcentowano oczekiwania w zakresie pomocy w zakupie i opracowaniu nowości, komputeryzacji bibliotek, fachowego poradnictwa merytorycznego i prawnego, wypożyczeń międzybibliotecznych oraz w organizacji obsługi ludzi chorych i niepełnosprawnych.

Wystąpienie dyrektora GBP w Garbowie uzupełniła wypowiedź wójta gminy – pana Zdzisława Niedbały, który mocno akcentował potrzebę oparcia współdziałania biblioteki gminnej z powiatową na zasadzie pomocniczości. W jego opinii, biblioteka powiatowa winna pełnić funkcję powiatowego centrum informacji (w tym o regionie). Musi posiadać wszechstronne i bogate zbiory, gromadzić pełny zasób czasopiśmiennictwa, być przekazicielem tego co najnowsze w świecie książki i bibliotek. Ponadto od biblioteki powiatowej oczekuje się bardziej wzmoczonych działań integrujących środowisko bibliotekarskie.

Drugim „przystankiem” w objazdowym seminarium była GBP w Kurowie, gminie liczącej 8250 mieszkańców.* Tematem przewodnim wizyty w tej pla-

cówce było upowszechnianie dżs – ów i wiedzy o regionie. Biblioteka w Kurowie 15 lat temu podjęła się działalności w sekcji archiwalnej i wówczas to rozpoczęła gromadzenie dokumentów dotyczących życia społecznego gminy. Załącznikiem zbiorów regionalnych były kserokopie dokumentów znajdujących się w zasobach WBP w Lublinie. Obecnie w zbiorach regionalnych GBP w Kurowie znajdują się m.in. programy uroczystości, kalendarze, zaproszenia, prospekty handlowe, wycinki prasowe, dwie prace magisterskie i jedna praca doktorska dotycząca Kurowa. Biblioteka jest również miejscem spotkań Towarzystwa Regionalnego Kurowskiego.

Kolejnym miejscem, gdzie gościli uczestnicy seminarium była Miejska Biblioteka Publiczna w Puławach. Dyrektor Biblioteki, pani Ewa Sulima omówiła prawne i organizacyjne aspekty pracy biblioteki. Uczyniła to na przykładzie placówki przez siebie zarządzanej. Sieć bibliotek publicznych na terenie Puław tworzą: Biblioteka Miejska, 7 filii bibliotecznych oraz punkty biblioteczne. Organizacja Miejskiej Biblioteki Publicznej w Puławach przedstawia się następująco: Dział Administracyjny – Organizacyjny, Główny Księgowy, Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, Dział Udostępniania i Informacji, Dział Sieci Miejskiej, Oddział dla dzieci, Pracownia plastyczna i konserwacji książki. Przy dyrektorze biblioteki działają ponadto dwie komisje – d/s gromadzenia i d/s selekcji zbiorów.

W drugim dniu seminarium gościliśmy w Gminnej Bibliotece Publicznej w Kamionce pow. Lubartów oraz w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Lubartowie. Tematem towarzyszącym obydwu wizytom była środowiskowa działalność biblioteki oraz jej miejsce w życiu kulturalnym lokalnej społeczności. Po raz kolejny podkreślono jak wielką rolę w aktywizacji kulturalnej środowiska odgrywają biblioteki działające w niewielkich miastach i gminach. W miejscowościach, gdzie ośrodków kultury jest znacznie mniej niż w dużych aglomeracjach miejskich, przed biblioteką otwierają się rozległe możliwości skoncentrowania w swych murach życia kulturalnego lokalnej społeczności. Jeśli dodamy do tego sprzyjające warunki lokalowe, którymi mogą pochwalić się obydwie zwiedzane biblioteki i nienajgorsze środki finansowe jakimi dysponują, biblioteki te stają się nie tylko „przyjazne dla czytelnika”, ale także jako doskonałe miejsca promocji i prezentacji osiągnięć ludzi związanych z lokalną społecznością – poetów, malarzy, hobbystów, ludzi o ambicjach naukowych i szerokich zainteresowaniach.

Dwudniowe seminarium, podczas którego odstąpiono od tradycyjnej jego formy, miało swoje naprawdę dobre strony. Stwarzało okazję bezpośredniej obserwacji tego co robią inni. I jeśli nawet był ktoś kto nie dostrzegł niczego nowego, czego by sam nie uprawiał w swojej bibliotece, to zobaczył to przecież własnym okiem.

Podczas seminarium nie zabrakło też dodatkowych atrakcji. W pierwszym dniu, który zakończył się w Kazimierzu Dolnym gościliśmy w domu Marii i Piotra Kuncewiczów. W drugim dniu, pomiędzy Kamionką a Lubartowem zaproszono nas na spacer po Parku Pałacowym w Kozłówce. Nie zabrakło też wspólnego ogniska, gdzie bliżej poznała się brać bibliotekarska obecnego, dużego województwa lubelskiego.

* Dane odzwierciedlają stan na koniec 1998 r.

Halina Zielińska

POMOCE METODYCZNE

Zabawa z Brzechwą

Scenariusz imprezy bibliotecznej

Uczestnicy zajęć uczą się:

- współpracować w grupie przy tworzeniu scenek improwizowanych,
- kojarzyć utwory z autorem,
- wczuwać się w postaci bohaterów utworów,
- ucharakteryzować się w postaci literackie,
- wyrazić emocjonalny stosunek do bohaterów utworów.

Pomoce dydaktyczne:

- wizytówki w kształcie owoców, warzyw, zwierząt i ptaków,
- magnetofon i kasety z nagraniami tańców integracyjnych proponowanych przez członków Stowarzyszenia Pedagogów Zabawy KLANZA lub inna odpowiednio dobrana muzyka,
- materiały i rekwizyty do przebierania się i rozpoznawania utworów J. Brzechwy jakie zostaną wykorzystane w zabawie (kolorowa bibuła, szary papier, pisaki, nożyczki, stare kolorowe czasopisma, bloki rysunkowe, lina do przeciągania),
- plansze z rozpoczętymi wierszami: Leń, Staś Pytalski, Kłamczucha i Sroka.

Metody pracy - pedagogika zabawy i elementy dramy szkolnej.

Przygotowanie prowadzącego do zajęć:

- wcześniejsze zapoznanie uczestników z utworami J. Brzechwy będącymi przedmiotem zajęć,
- zaplanowanie zajęć, przygotowanie scenariusza i pomocy dydaktycznych,
- wykonanie instrukcji dla uczestników zabawy:
 1. wybierz dowolną wizytówkę, napisz na niej swoje imię i przyczep taśmą do ubrania,
 2. uzupełnij dekorację sali lub zmień ją jeśli Ci się nie podoba,
- przygotowanie i dekoracja sali elementami kojarzącymi się z wierszami Brzechwy, można wyeksponować jego książki lub ilustracje wykonane wcześniej przez dzieci, przyniesione zabawki i inne elementy związane z utworami Brzechwy (owoce, warzywa i inne rekwizyty),
- sala powinna być pogodna, kolorowo udekorowana, dostatecznie duża, by można było swobodnie poruszać się,

- uzupełnieniem tak przygotowanej sali jest muzyka, która uspokaja, rozluźnia lub stanowi podkład do prowadzonych zabaw.

Zabawy wyciszające:

- na podłodze leżą trzy duże arkusze papieru, na których dzieci odrysowują swoje dłonie i podpisują je swoimi imionami,
- spokojna, pogodna muzyka.

Zabawy rozluźniające:

- dzieci wchodzi, siadają na krzesłkach lub podłodze w kręgu. Prowadzący wita wszystkich uczestników zabawy, np.: witam tych, którzy są uśmiechnięci; witam tych, którzy są smutni; witam dziewczynki; witam chłopców; witam tych, którzy znają wiersze Brzechwy; witam tych, którzy chcą je poznać; witam tych, którzy chcą się bawić; witam tych, których jeszcze nie przywitałem. Osoby powitane machają rękami,
- poznawanie się i zapamiętywanie imion: uczestnicy ustawieni w kole podają swoje imiona i kolejno wszystkich kolegów w grupie (np. Ja jestem Ola a obok mnie stoją: Ala, Ania, Jaś... itd.),
- zapamiętywanie uczestników zabawy: grupa siedzi na krzesłach, jedno jest wolne. Prowadzący mówi: miejsce z mojej lewej strony jest wolne zapraszam Anię, Jasia, selera, lwa, misia itp. Następnie, ten który ma lewe miejsce wolne powtarza polecenie (w ten sposób wchodzimy w świat utworów J. Brzechwy),
- uczestnicy zabawy uzasadniają wybór swojej wizytówki: wybrałam misia, bo...,
- przeciąganie liny: zwierzęta i ptaki naprzeciw owoców i warzyw.

Działania i zabawy na podstawie utworów Jana Brzechwy:

STONOGA:

- grupa, która wygrała przeciąganie liny tworzy rząd; dołączają pozostali uczestnicy zabawy i tworzą stonogę poruszającą się po sali. Prowadzący w tym czasie czyta wiersz, uczestnicy naśladują stonogę.

STOPKLATKA:

- każde dziecko naśladuje ulubionego bohatera z wierszy Brzechwy, prowadzący klaszcze w ręce przerywając improwizację - grupa odgaduje bohatera.

TANIEC IGŁY Z NITKĄ

- dzieci na polecenie prowadzącego ustawiają się w rząd i naśladują taniec igły z nitką.

JAKI TO WIERSZ

- rozpoznawanie utworów Brzechwy na podstawie rekwizytów:

- koszyczek z jabłuszkiem (Entliczek - Pentliczek)
- igła (Tańcowała igła z nitką)
- jajko (Kokoszka - Smakoszka)
- kaczką z kokardą lub zając (Kaczka Dziwaczka)
- dzięcioł (Opowiedział dzięcioł sowie)
- drops (Pan Drops i jego trupa)
- buty (Kaczki)
- chusteczka (Koziołeczek)
- herb Szczepreszyna z podpisem (Chrząszcz)
- stopnie: celujący (Samochwała)
- pakunki - bagaże (Sójka)
- żaba i igła (Hipopotam)

/dobór rekwizytów może być dowolny/

ZABAWA W PRZYJŚCIE LATA

- prowadzący czyta wiersz - dzieci naśladują jazdę furą, na hulajnodze, na rowerze, samochodem, tramwajem, motocyklem, samolotem, w karetce, pływanie łódką, spacer. Spacer kończymy na straganie.

INSCENIZACJA

- dzieci dzielimy na grupy (najlepiej zgodnie z wizytówkami). Każda grupa wybiera sobie jakieś warzywo lub owoc,
- zabawa w przebieranie się i inscenizacja utworu zgodnie z dokonany wyborem.

DEPEZA

- nadeszła depesza, którą należy dostarczyć do...
- prowadzący improwizuje jazdę rowerem, autobusem itp., stukot telegrafu i przedstawia miejsca gdzie dostarczona ma być depesza.

UKŁADANIE JADŁOSPISU

- prowadzący dzieli uczestników zabawy na grupy zgodnie z wybranymi wizytówkami na: owoce, warzywa, zwierzęta i ptaki. Każda grupa dostaje zadanie: ułożyć jadłospis dla: misia, kokoszki - smakoszki, chorej zięby, hipopotama. Grupy odczytują opracowane jadłospisy.

ZABAWA W ILUSTRATORA KSIAŻKI

- nakarmiliśmy zwierzęta pana Brzechwy. Zapraszam wszystkie grupy do zabawy w ilustratora książek. Każda grupa wykorzystuje różne techniki plastyczne, wykonuje okładkę do dowolnej książki J. Brzechwy. Po 15 min. demonstruje wykonane okładki pozostałym uczestnikom zabawy.

TWORZYMY WŁASNY WIERSZ

- na planszy umieszczono arkusze papieru z rozpoczętymi wierszami np. Leń, Staś Pytalski, Kłamczucha, Sroka. Każda grupa wybiera jeden wiersz i układa dalszą część. Po kilku minutach grupa odczytuje swoje wiersze i umieszcza je na planszy.

ZWIEDZANIE POLSKICH MIAST

- a teraz wybieramy się za morze razem z sójką: pakujemy walizki, rozwijamy skrzydła i lecimy (prowadzący czyta fragmenty wiersza). Zwiedzamy: Szczecin, Kielce, Gdynię, Pułtusk, Toruń, Krotoszyn, Łódź, Pabianice, Częstochowę, Kraków, Warszawę. Zwiedziliśmy piękne miasta i okolice. Wracamy do domu. Rozluźniamy się.

Rozmowa z uczestnikami na temat zajęć. Dzieci swobodnie opowiadają co im się podobało lub nie w zajęciach, w których uczestniczyły.

Danuta Zwolińska

Czarodziej prostych dziwów

Scenariusz wieczoru poetyckiego

Narrator

„Właściwie to można by zacząć tak: Konstanty Gałczyński urodził się 23 stycznia 1905 roku w domu nr 11 przy ulicy Mazowieckiej w Warszawie. Matka przyszłego poety, Wanda z Łopuszańskich, była córką właściciela „Wróbla”, znanej warszawskiej restauracji.

A można też tak: czytelnik wierszy Gałczyńskiego zna wiele jego postaci, kolejne wcielenia, które zebrane w całość, tworzą ową wciąż żywą legendę. (...)

Można tę opowieść zaczynać na wiele różnych sposobów. Trzeba się jednak zdecydować na jeden, najprostszy.”¹

Recytator

Moja poezja to jest noc księżycowa,
wielkie uspokojenie;
kiedy poziomki słodkie są w parowach
i słodsze cienie.

Gdy nie ma przy mnie kobiet ani dziewczyn,
gdy się uśpiło
wszystko i świerszczyk w szparze cegły trzeszczy,
że bardzo miło.

Moja poezja to są proste dziwy,
to kraj, gdzie w lecie
stary kot usnął pod lufcikiem krzywym
na parapecie.

/O mojej poezji/

Recytator

Ponieważ przy lampach jesteśmy, pozwól, Floro,
że ci gwiazdozbiór naszych wszystkich lamp przedstawię:
Jedne z nich lśnią po kątach jak świetliki w trawie,
a inne uroczyściej niż planety gorą;
są wiszące, stojące, i z drzewa, i z gliny,
na nich kwiaty, australie, ryby, serafiny...
jest ich tyle, że nie wiem, czybyś łatwo zgadła,

¹ K. Gałczyńska: Konstanty syn Konstantego. Warszawa 1983 s. 5

kiedy tak wszystkie nagle w dom uderzą luna,
gdy te ryby popłyną i kwiaty popfruną,
kto tu mieszka w tym domu: ja z żoną czy światła.

Na jednej z lamp, zrobionej z bawolego rogu,
wisi groza Bałtyku, czyli morski kogut;
na sznureczku jedwabnym tańczy ta osoba;
mogę go zdjąć, jeżeli ci się nie spodoba,
bo nie chcę, by wybuchła od słowa do słowa
przez morskiego koguta potyczka ładowa.

/Opis domu poety/

Recytator

Teraz słuchaj: Na ścianie wschodniej są dwie szafki
z napisem NARCOTICA, VENENA... widzę bladeść,
Szkotko, nie drzyj, bo czyniąc kaprysowi zadość,
kazałem to kaligrafować – dla zabawki;
z jednej skrzynki i z drugiej miła woń wylata,
w jednej bowiem jest kawa, a w drugiej herbata,
kordiał królów, specjalność mojej chmurnej pani;
lepiej, Floro, z pochodnią szukaj w swej Brytanii,
uważając, by wrzątek gadał w dzbanku z cyny,
a esencja w czajniczku flamandzkim; nikomu
nie uda się herbata tak jak w naszym domu,
zapach ciepki, czerwienią prześciga rubiny;

/Opis domu poety/

Recytator

Przy kominku orzechy na dębowej tacy,
dziadek i słoik z miodem, tuż fotel ze skóry
cielęcica, obok półki z książkami i z góry
jakoby dwa promienie: Pliniusz i Horacy,
w nim ten wiersz o wznoszącej ramiona Phidyle...
słyszać śmiech: To kominek gra swą krotocwilę.

Jak konie skaczą cienie; blask izby rozszerza;
tabun cieni w step zmienia mieszkania obszary –
i ozywają miasta w holandskich talerzach,
lampy lampom coś mówią, zegarom zegary,
zwykły zydel nabiera sekretu rebusa,
a sen różdżką niebieską stuka w drzwi lamusa.

/Opis domu poety/

Narrator

„Gałczyński stworzył indywidualny wzór liryki oraz typ poety-cygana tylko dla niej charakterystyczny. Swobodnie operował różnymi konwencjami, przechodząc od liryki prostych wzruszeń i nastrojów (...) do groteski, drwiny i absurdałnego żartu, od rodzajowego realizmu do baśniowej fantastyki.”²

Recytator

Mchy mówiły: „Ach, cóż za złocistość?
Chyba będzie jaka uroczystość.”
Dzięcioł z dębem rozmawiał znacząco,
że się cudo zdarzyło na łące.

Potem poszły poszumy trawami,
przyszła noc ze wszystkimi gwiazdami,
wzeszedł księżyc rumiany jak kucharz,
rzekł wiatrowi: „Ty mi trawy rozdmuchasz.”

I rozdmuchał wiatr posłuszny trawy,
zerknął z góry w nie księżyc ciekawy,
a tam dziecko leżało w sitowiu,
krasnoludek zrodzony na nowiu.

Więc przywołać rozkazał stworzenia
stary księżyc i tańce, i pienia
ku czci czynić dzieciątka onego,
złocistego, niewiadomego.

I świetlików ognistą czeredę
witał strumień płynący w dół.
A bór skrzypiał jak stary kredens
pełen zajęcy i ziół.

/Narodziny dzieciątka/

Recytator

Południe. Pojawiają się pszczoły.
Powój mocniej zapachniał na usypisku.
Obłoki szczęśliwe jak woły
po mych kędziorach błędzą jak po pastwisku.
Morokosz. Morokosz. Ani jednej chmurki.
Leżę. Morokosz. Tańczą pagórki.

/Polowanie z sokołami/

² Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny. Warszawa 1984 s. 285

Recytator

W dole rzeka:
nadzwyczajna;
triumfalna;
niebieska;
szeroka;
rozłożysta;
odwieczna;
nagrzana;
spławna;
śmiejąca się;
słodkowodna;
wierzbobrzeżna;
domorska;
dla ludzi;
i dla koni;
do picia;
i do kąpieli;
dla łódeczek dziecinnych;
i dla samobójców otyłych;
w brzegów biodrach –
rybitwom,
kajakom
i żaglom
skłonna...
Wisła?

/Polowanie z sokolami/

Recytator

Już motyle rozkwitają –
to rzeźbione są sekundy;
bije muzyka od ziemi
wielokształtna i nadmierna –
i muzyka jak powietrze
ponad domem pięknych kobiet
falą słoń, szumem gniewnym
spada, cieknie i zastyga.
Tylko, że znów,
tylko, że im –
cieniom drzew, leżącym jak flety,
jest mało.

/Koncert fortepianowy - Preludium/

Recytator

Gdy trzcina zaczyna płowieć,
a żołądź większy w dąbrowie,
znak, że lata złote nogi
już się szykują do drogi.

Lato, jakże cię ubłagać?
prośbą jaką? Łkaniem jakim?
Tak ci pilno pójść i zabrać
w walizce zieleni i ptaki?

Ptaków tyle. Zieleni tyle.
Lato, zaczekaj chwilę.

/Kronika olsztyńska/

Narrator

„Twórczość Gałczyńskiego - budząca entuzjazm wielu i sprzeciw nieelicznych - należy bez wątpienia do najoryginalniejszych zjawisk w polskiej poezji współczesnej. Także i on mógłby powiedzieć o sobie za Leśmianem: „ja to jestem ja!”...

Sam się przedstawiał jako „poeta, łotr i łobuz”; zjawiska i sytuacje świata traktował od czasu do czasu jako „sen wariata śniony nieprzytomnie.”³

Recytator

Słoneczko z ruskich bylin
już się na zachód chyli
i pustoszeje targ.
Szarlatan na podmostku
sprzedaje lalki z wosku,
krzyczy gorączką warg:
– Hej, panowie, paniusie,
bracia-siostry w Chrystusie,
kupcie ode mnie coś:
Mam lalki od miłości,
maści od samotności
i Polikarpa kość...
Hej, paniusie, panowie,
kupcie u mnie cokolwiek –
z febry od rana drzę!

³ Ze wstępu A. Międzyrzeckiego do *Liryki*. Warszawa 1962 s. 5

Ocet siedmiu złodziei
i babiloński kleik,
i poudre de pourlimpimpim...
Ale krzyk nie pomaga,
wszyscy mówią, że blaga,
sztuczki w diabelskim pudle.
Więc ty, Najświętsza Panno,
dopomóż szarlatanom,
by nie pomarli zimą jak wróble.

/Kryzys w branży szarlatanów/

Narrator

„Napisał (...) jedno z najpiękniejszych liryków miłosnych swego czasu, napisał je na samej niemal granicy realności, za którą zaczynają się sen i baśń.”⁴

Recytator

Wskazała na piersi palcem,
swoim palcem, królem w pierścieniu,
i prosiła, żeby wierszem, żeby walcem
umuzyczyć ją, rzewnie znieśmiertelnić.

Więc dotknąłem klawiszów palcami
dla tych rzęs, dla tych ust, dla tej ręki;
pod oknami i za oknami
zadźwięczały tony piosenki.

I pół światła stało się moim,
kiedym takty strof doskonalili –
o tych palcach pachnących powojem,
o wieczornych rzęsach Natalii.

/Melodia/

Recytator

O, zielony Konstanty, o, srebrna Natalio!
Cała wasza wieczerza dzbanuszek z konwalią;
wokół dzbanuszka skrzacik chodzi z halabardą,
broda siwa, lecz dobrze splamiona musztarda,
widać, podjadł, a wyście przejedli i fanty –
o, Natalio zielona, o, srebrny Konstanty!

/O naszym gospodarstwie - Fraszka/

⁴ Tamże, s. 7

Recytator

Proszę, proszę, rozgość się, serdeczny,
rozejrz się dokładnie po wszystkim;
to jest czajnik – prawda, jaki śmieszny?
z gwizdkiem.

To mruczenie? Powiem ci w sekrecie:
jest mrużeniem kota Salomona.
A ta pani zamyślona, z kwiatami –
to moja żona.

/Wizyta/

Narrator

„Różne są losy poetów, nawet wielkiej miary. Jedni zajmują miejsce na kartach podręczników literatury. To zaszczytne. Inni - w diariuszach przygód duchowych swoich współczesnych. To przyjemne. Gałczyński stał się czymś więcej: częścią świadomości społecznej, sposobem widzenia świata. Został wessany w krwioobieg współczesności; jego poetyckie substancje krążą już tam beziemiennie, mieszają się z innymi, tworzą nowe jakości. Każde nowe pokolenie zaczynające swoją poetycką edukację odkrywa go na nowo. Po dojściu do pewnego życiowego momentu mówi się i myśli Gałczyńskim, dłużej czy krócej, mniej czy bardziej, ale prawie nieuchronnie.”⁵

LITERATURA

Drawicz A.: Konstatnty Ildefons Gałczyński. Wyd. 2 Warszawa 1973

Gałczyńska K.: Konstanty syn Konstantego. Warszawa 1983

Gałczyński K.I. Liryka. Wyboru dokonał i wstępem opatrzył A. Międzyrzecki. Wyd. 5 uzup. i popr. Warszawa 1962

Gałczyński K.I. Serwus Madonna. Wiersze i poematy. Wybór K. Gałczyńska. Warszawa 1984

Gałczyński K.I. Poezje. Wybrał i wstępem opatrzył Z. Mikulski. Lublin 1986

Gałczyński K.I. Liryka i groteska. Wybór N. Gałczyńskiej. Warszawa 1980

Konstanty Ildefons Gałczyński. Wstęp i oprac. K. Gałczyńskiej. Warszawa 1981

Anna Kalniuk

⁵ A. Drawicz: Konstanty Ildefons Gałczyński. Warszawa 1973

Niektóre aspekty alkoholizmu

Pogadanka dla młodzieży

Cele:

- ukazanie negatywnych skutków nadużywania alkoholu,
- zasygnalizowanie skali tego zjawiska wśród młodzieży.

Historia społeczno - kulturowa alkoholu rozpoczęła się wraz z pojawieniem się społeczeństw ludzkich. Badania archeologiczne potwierdziły, iż alkohol znany był ludziom w okresie neolitu, a nawet paleolitu. Alkohol towarzyszył społeczeństwom pierwotnym, będąc elementem obrzędów magicznych, ceremonii, ważnych dla życia plemion wydarzeń. W społeczeństwach przedpiśmiennych picie było czynnością społeczną, antropologowie nie zetknęli się z przypadkami indywidualnego pijaństwa. Społeczności posiadały systemy norm, które zapobiegały negatywnym następstwom picia. Pojawiały się pierwsze ograniczenia i zakazy dotyczące spożywania alkoholu. W Egipcie, gdzie szeroko rozpowszechnione było piwo ok. 2000 r. p.n.e. wprowadzono zakaz picia alkoholu w armii egipskiej, obowiązujący w czasie wojen. Powodem była przegrana przez Egipcjan bitwa, przed którą upiła się cała egipska armia. W starożytności alkohol znany był także jako środek medyczny.

W Polsce piwo i miód znane były jeszcze przed wprowadzeniem chrześcijaństwa. Pierwsze winnice zaczęto zakładać w XII w.

Trudno określić kiedy wynaleziono sposób destylacji alkoholu. Niektórzy badacze przypisują ten wynalazek Chińczykom, inni Arabom. Alkohol destylowany z wina pojawił się w Europie po raz pierwszy we Włoszech ok. 1000 r.

Pojęcie alkoholu jest dość szerokie. Tym mianem określamy m. in. piwa, wódki, likiery, wina, koniaki. W ich skład wchodzi ta sama substancja chemiczna, wykazująca się szczególnymi właściwościami. Jest nią alkohol etylowy czyli etanol o wzorze chemicznym C_2H_5OH . Etanol jest bezbarwną cieczą o charakterystycznej woni i palącym smaku, powstaje w wyniku dwu procesów: fermentacji i destylacji.

Jest to substancja bardzo aktywna biochemicznie, już w krótkim czasie po spożyciu może zmienić stan psychiczny człowieka. Zmienia stan jego uczuć, sposób myślenia, powoduje utratę kontroli nad własnym zachowaniem. Dlaczego zatem ludzie piją napoje alkoholowe? Pierwszym podstawowym powodem jest wpływ obyczajów. Wspólna konsumpcja alkoholu ułatwia i umacnia kontakty między ludźmi. Drugi powód to chęć poprawienia samopoczucia. Po spożyciu odpowiedniej dawki alkoholu ludzie czują się przyjemnie rozluźnieni, zapominają o swoich problemach. I znowu rodzi się pytanie. Jeśli zatem wpływ

alkoholu jest tak pozytywny, to o co tyle szumu? Otóż alkohol jest dla ludzi zdrowych, dorosłych i świadomych. Około 80 % ludzi spożywających alkohol nie doznaje z tego powodu istotnych szkód. Pozostałe 20 % ludzi, którzy są konsumentami napojów alkoholowych popada z tego powodu w poważne kłopoty. Pojawiają się one wówczas, gdy pije się za dużo i za często, pije się w nieodpowiednich okolicznościach i gdy zaczyna się pić za wcześnie. Łatwo wówczas stracić kontrolę nad piciem, popadając w uzależnienie od alkoholu czyli w alkoholizm. Alkoholizm jest chorobą wymagającą leczenia, polegającą na niekontrolowanym piciu napojów alkoholowych. Choroba ta rozwija się bez świadomości zainteresowanej osoby i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Grupą szczególnie narażoną na niekorzystny wpływ alkoholu jest młodzież. Młodzi ludzie mają znacznie niższą tolerancję na alkohol i znacznie szybciej się uzależniają. Zdaniem lekarzy i psychologów, nawet niewielka ilość alkoholu, niegroźna dla dorosłych, może uszkadzać procesy rozwojowe dzieci i młodzieży. Alkohol hamuje rozwój biologiczny, emocjonalny, zaburza zdolność uczenia się, zapamiętywania, jest źródłem trudności w nauce. Alkohol bywa środkiem oszałamiającym, który toruje drogę nikotynie i narkotykom. Upijająca się młodzież często wchodzi w konflikt z prawem, bywa sprawcami czy ofiarami wypadków.

Najnowsze badania przeprowadzone w czerwcu 1999 roku ukazują rozmiary picia alkoholu przez polską młodzież. W ciągu ostatniego roku upiło się 58 % 15-latków i 43 % 15-latek. Co dziesiąte dziecko po wypiciu alkoholu uczestniczyło w bójce, co dwudziesty nastolatek po wypiciu alkoholu doświadczył wypadku lub uszkodzenia ciała. Co piętnasta nastolatka po spożyciu alkoholu miała niechciane kontakty seksualne.

U podłoża tego zjawiska leży wiele przyczyn. Nastolatki często sięgają po alkohol, by zmanifestować swoją niezależność, dorosłość, aby wyrazić swoją potrzebę buntu wobec rodziców, szkoły, otoczenia. Młodzi ludzie są mało odporni na presję rówieśników. Piją, by dopasować się do otoczenia, zaimponować kolegom, czuć się na luzie w grupie. Alkohol bywa ucieczką od problemów, przynosi ulgę w przykrych momentach życia. Mimo iż na całym świecie prawo zabrania sprzedaży napojów alkoholowych przed ukończeniem 18 roku życia alkohol jest łatwo dostępny. W Polsce zakaz ten jest często łamany przez sprzedawców, a ogólna dostępność alkoholu sprzyja rozpijaniu się młodzieży. Łamany jest również zakaz reklamy napojów alkoholowych. Nie bez wpływu na sięganie przez młodzież po alkohol jest ilość i usytuowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych znajdujących się często zbyt blisko szkół. Wśród wielu przyczyn uzależniania się młodzieży od alkoholu należy wymienić narastające w kraju bezrobocie.

Alkoholizm w Polsce stał się zjawiskiem społecznym, któremu należy przeciwdziałać. Podstawą tych działań może być ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ustawa ta powołała do życia Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do zadań Agencji należy m. in. prowadzenie działalności informacyjno - edukacyjnej, opracowywanie ekspertyz oraz wdrażanie nowych metod profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Ludzie z problemami alkoholowymi mogą liczyć na pomoc w poradniach odwykowych, klubach abstynenta, grupach Anonimowych Alkoholików, grupach wzajemnej pomocy członków rodzin tzw. Al-Anon. Działają także grupy dorastających dzieci, które wspierają się w sprawach związanych z alkoholem w rodzinie tzw. Al-Ateen.

Dominującą jednak rolę w kształtowaniu postaw abstynenckich wśród młodzieży powinna mieć szkoła, kościół, a przede wszystkim rodzina.

Literatura pomocnicza:

Alkohol oraz związane z nim problemy społeczne i zdrowotne pod red. Ignacego Walda. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1986

Mellibruda J.: Tajemnice ETOH. Alkohol i nasze życie codzienne. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 1993

Nasze dzieci i alkohol. Poradnik dla rodziców. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa (1999).

Joanna Kołtun

**ZESTA WIENIA
BIBLIOGRAFICZNE**

Nabytki regionalne PiMBP w Zamościu

1. **CZUBA** Paweł, **Wojtal** Jan: Nie stali z bronią u nogi / Paweł Czuba, Jan Wojtal. – Lublin: „Norbertinum”, 1998. – 224, [1] s., [48] s. tabl.: err.,faks., fot., portr., mapy na okł.; 21 cm
2. **DRZEWO** życia: antologia poezji ludowej: antologia prozy ludowej Zamojszczyzny / zebrał, oprac. wstępem i notami biogr. opatrzył Donat Niewiadomski. - Lublin: "Polihymnia", 1997. - 373 s.: il., fot.; 20 cm. - (Ojcowizna Biblioteczka Pisarzy Polskich; t.1). - ISBN 83-84705-20-5
3. **JASIŃSKI** Janusz: Czas odległy i bliski: Paczosowie i Jasińscy w XIX i XX wieku: Zamojszczyzna - Lublin / Janusz Jasiński. - Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 1998. - 244, [2] s., [1] k. tabl. złoż.: faks., fot.,mapy., pl., portr.; 23 cm. - (Biblioteka Olsztyńska; nr 42). - ISBN 83-87643-50-5
4. **KTO** jest kim na Zamojszczyźnie / pod red. Zdzisława Kazimierczuka; oprac. biogramów [...], Dariusz Kupiec [et. al.]- Zamość: Wydaw. „Kresy”, 1998. – 240 s.: portr. ; 21 cm. - ISBN - 83-906745-1-3
5. **LIPIEC** Wiesław: Katedra w Zamościu / zdjęcia Wiesław Lipiec; [tekst Marek Dobosz]. - Zamość: Parafia Katedralna Zmartwychwstania Pańskiego i Świ[ętego] Tomasza Apostoła, 1999. - 136 s.: il. (w tym kolor), 2 faks., fot., 1 pl., portr. ; 30 cm. - ISBN 83-911787-0-6
Streszcz. ang.
6. **LINEK** Piotr: Światłocień / Piotr Linek. - Lublin: "Norbertinum", 1999. – 60 s.; 20 cm. - ISBN 83-7222-006-9
7. **MARKIEWICZ** Grażyna: Ludzie Zamościa i Zamojszczyzny: Bibliografia w wyborze / oprac. Grażyna Markiewicz; współpr. Robert Urban. – Zamość: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, 1998. – 124 s; 24 cm. - Indeks.- ISBN 83-908384-2-7
8. **MATŁAWSKA** Halina: Wojenne drogi doktora Puchalskiego / Halina Matławska. - Zamość: Halina Matławska, 1998. - 228 s., [4] s. tabl., 2 faks., 2 portr., err; 20 cm. - Bibliogr. s. 207-226 - ISBN 83- 902-763-1-3

9. OKOŃ Jan Longin: Wskrzeszanie pamięci – antologia poetów lubelskich w wyborze / Jan Longin Okoń. – Lublin: Wydaw. „Multico”, 1998. – 223 s.; 21 cm. - ISBN 83 86660-32-5

10. OSZAJCA Wiesław: Przy świecy i ogarku / Wiesław Oszajca; wstęp Sergiusz Sterna - Wachowiak. - Poznań: Stowarzyszenie Pisarzy Polskich, 1995. - 204 s.; 21 cm. - (Tropami Pisarzy na Kresach Zachodnich. Dzieła - Biografie - Pejzaże). - ISBN 83-900707-9-9

11. PARKI narodowe i rezerwy przyrody / pod red Aleksandra W. Sokołowskiego. - Białowieża: Białowiecki Park Narodowy, 1995. - 118, [1] s.; 24 cm. - Bibliogr. przy rozdz. - ISBN 83-902651-7-6
Tekst w języku ang.

12. POBOŻNYCH diabeł kusił: antologia nadnaturalnej prozy ludowej / zebrał, oprac., wstępem i notami biogr. opatrzył Donat Niewiadomski. - Lublin: "Polihymnia", 1998. - 395 s.: il., fot.; 20 cm. - (Biblioteka "Dziedzictwo" Stowarzyszenia Twórców Ludowych; t 36/66). - ISBN 83-905431-9-2

13. PRZEGON Wojciech: Zieleń ciągów komunikacyjnych Zamościa / Wojciech Przegon. – Kraków: „Akapit”, 1998. – 70 s., [85] s.tabl. (w tym kolor): 3 faks., fot., mapy, pl., rys., 1 wykr.; 24 cm. - Bibliogr. s. 60. - ISBN 83-7108-040-9
Streszcz. ang.

14. ROCZNIK statystyczny województwa zamojskiego 1998 / red. Alfred Kuna; Wojewódzki Urząd Statystyczny w Zamościu. - Zamość: Wojewódzki Urząd Statystyczny, 1998. - 429 s., tabl.; 20 cm. - ISBN 83-0208-9149

15. ROZPRAWA Jana Zamoyskiego o Senacie Rzymskim: tekst łaciński, przekład oraz komentarz historyczno-prawny / [oprac. Marek Kuryłowicz, Wojciech Witkowski. - Lublin: Wydaw.: Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1997. - 323, [1] s., 24 s. tabl.: faks., fot.; portr.; 25 cm. - Bibliogr. s. 224 -225. - Indeks. - Summ. - ISBN 83-227-1045-3
Tekst część. łac., streszcz. ang.

16. SAWA Bogumiła: Akademia Zamojska 1594-1994: Nauczyciele i wychowankowie Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Zamoyskiego w Zamościu 1916-1998. / Bogumiła Sawa – Zamość: Zamojska Oficyna Wydawnicza SAWA, 1998. – 344 s.: fot., portr.; 21 cm

17. **SŁONIEWSKI** Edward: Roztocze: przewodnik turystyczny. – Zamość: Wydaw. PTTK „Kraj”, 1998. – 206 s, [8] s., tabl. (fot. kolor.): mapy, pl., rys., fot.; 17 cm. – (Na szlaku). - Bibliogr. s.[205]-206
18. **SŁOWNIK** biograficzny miasta Lublina. T.1 / pod red. Tadeusza Radzika, Jana Skarbka i Adama A[ndrzeja] Witusika; aut. biogramów Tadeusz Bojarski [et.al.]; Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Lublinie. - Lublin: Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, 1993. - 318, [1] s.: rys.; 24 cm. - ISBN 83-227-0564-6
19. **SŁOWNIK** biograficzny miasta Lublina. T.2 / pod red. Tadeusza Radzika, Adama A[ndrzeja] Witusika, Jana Ziółka; aut. biogramów Mieczysława Adrianek [et.al.]; Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Lublinie. - Lublin :Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, 1996.- 321,[1] s.; rys.; 24 cm. - Bibliogr. s.[205]-206. - Indeks. - ISBN 83-227-0917-X
20. **STAN** środowiska naturalnego województwa zamojskiego w latach 1975-1997: w świetle działalności służb ochrony środowiska / [oprac. zespół aut. Fornal Bogdan et.al.; Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska .Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zamościu. - Zamość: WIOŚ, 1998. - 219., [2]s. : fot. kolor., mapa, wykr. - ISBN 83-7217-033-0. - (Biblioteka Monitorin-gu Środowiska)
21. **SZTERN** Jan: Wspomnienia uchodźcy / Jan Sztern. - Zamość / Jan Sztern, 1997. - 63 s.: 1 portr.; 21 cm. - ISBN 83-906381-4-2
22. **SZTERN** Jan: Melodie miłości: Wiersze o poetach / Jan Sztern. - Zamość, 1999.- 188, [1] s.: 1 portr.; 21 cm. - ISBN 83-911080-0-7
23. **WOŁCZYK** Tadeusz: Tarnoszyn w ogniu / Tadeusz Wołczyk .- Chełm: Drukarnia Mariana Litwiniuka: nakł autora, 1998. - 95 s., [9] s. tabl.; il., fot.; 21 cm. - ISBN 83.909761-0-2
24. **ZAMOŚĆ** / zdjęcia Wiesław Lipiec; tekst Bogdan Szyszka: przekł. ang. Elżbieta Kowalewska, franc. Anita Chiron-Mrozowska, niem. Eckehard Kęsicki. – Wyd. 2 rozsz.. – Warszawa: „Voyager”, 1998. – [29] s.,[52] s. tabl. kolor: fot.; 20 cm.

Grażyna Markiewicz

KSIĄŻKI, KTÓRE WARTO KUPIĆ

Książki, które warto kupić do biblioteki wydane w 1999 r.

Aksjonow W.: Moskiewska saga T. 1-3.- Warszawa: Amber

Epicka opowieść o moskiewskiej rodzinie inteligenckiej w latach stalinizmu, ukazuje historię ludzi walczących o przetrwanie. Wybitna proza nawiązuje do stylu dziewiętnastowiecznej powieści rosyjskiej, poruszająca najważniejsze zagadnienia moralne. „Najgłośniejsze wydarzenia literackie ostatniego dziesięciolecia!”

Biblia; w przekładzie ks. Jakuba Wujka z 1599 r.- Warszawa: Oficyna Wydawnicza „Vocatio”

Biblia ks. Wujka została ukończona w 1596 r., po raz pierwszy ukazała się drukiem w 1599 r. Od razu zdobyła znaczące miejsce wśród przekładów Pisma Świętego. Jest ona nie tylko pomnikiem polskiej myśli teologicznej, ale także dziełem o wielkiej wartości literackiej, mającym wielkie zasługi dla rozwoju języka polskiego i literatury.

Encyklopedia PWN w trzech tomach.- Warszawa: Wydawnictwo PWN

W nowej encyklopedii znalazło się ok. 90 tys. haseł – niemal tyle, co w encyklopedii sześciotomowej. Ta ma jednak trzy tomy, dzięki temu jest tańsza. Hasła są krótsze, choć rozbudowano dane dotyczące Polski. Na szczególną uwagę zasługuje opracowanie plastyczne, duże zdjęcia, liczne wykresy, mapy. Jest to encyklopedia bardzo kolorowa. Wydawca informuje, że zamieścił w niej ponad 5 tys. zdjęć i ilustracji, 220 tabel i 200 map.

Goleman D.: Inteligencja emocjonalna w praktyce.- Poznań: Media Rodzina of Poznań

W drugiej, po fenomenalnym bestsellerze „Inteligencja emocjonalna”, książce zatytułowanej „Inteligencja emocjonalna w praktyce”, Goleman zajmuje się źródłami sukcesu w pracy i to zarówno indywidualnego pracownika, jak i całej organizacji. Pokazuje na konkretnych przykładach jak emocje, samokontrola i samoświadomość, zdolność komunikacji, umiejętność pracy w grupie wpływają na osiągnięcie sukcesu. Wyjaśnia dlaczego wiele konwencjonalnych szkoleń, narad w przedsiębiorstwach jest po prostu stratą czasu.

Haskeneyer Ch.: Internet.-Wrocław: ATLAS

Książka potwierdza, że przyszłość należy do Internetu. Skierowana jest do młodego odbiorcy globalnej sieci usług internetowych. Autor przedstawia historię zjawiska, omawia możliwości Internetu, usługi online, pocztę elektroniczną. Publikacja zawiera podręczny słownik i indeks, co podnosi jego walory użytkowe.

Hiam A.: Marketing.- Warszawa: RM

Na uwagę zasługuje podręcznik dotyczący marketingu. Autor wyjaśnia jak zrozumieć marketing, opracować strategiczne plany marketingowe, przygotować kampanie reklamowe. Jest to kolejny krok w stronę bliższego poznania prawideł rządzących nowoczesnym rynkiem. Książka zaskakuje szatą graficzną i przystępnością.

Kamiński M.: Moje bieguny. Dziennik z wyprawy 1990 – 1998.- Gdańsk: Marek Kamiński Foundation, 1998

Nagroda Artusa dla najlepszej książki roku 1998. Książka dokumentuje niemal dzień po dniu dokonania gdańskiego polarnika. Zawiera wskazówki dotyczące przygotowań do wyprawy, treningu, diety, wyboru sprzętu. Można ją traktować jako podręcznik szkoły przetrwania.

Kapuściński R.: Heban.- Warszawa: Czytelnik

Sam autor mówi o swojej ostatniej książce „nie jest to więc książka o Afryce, lecz o kilku ludziach stamtąd, o spotkaniach z nimi, czasie wspólnie spędzonym. Ten kontynent jest zbyt duży, aby go opisać. To istny ocean, osobna planeta, różnorodny przebogaty kosmos. Tylko w wielkim uproszczeniu, dla wygody, mówimy - Afryka”. Kolejna fascynująca książka Kapuścińskiego, która powinna znaleźć się w każdej bibliotece.

Karski J.: Tajne państwo.- Warszawa: Twój Styl

Po pięćdziesięciu latach od wydania amerykańskiego trafiła do polskiego czytelnika książka uznana za sensację wydawniczą czasu wojny. Jest to opowieść o Polskim Państwie Podziemnym widziana poprzez pryzmat losów słynnego emisariusza Jana Karskiego. Jego zadaniem było dotarcie do przywódców zachodu i przekazanie informacji o sytuacji w okupowanej Polsce, działalności Podziemia oraz zagładzie Żydów, której był naocznym świadkiem. Wchodził do getta warszawskiego i obozu w Izbicy „ostatniego etapu przed Bełżcem”. Książka skłania do refleksji nad pozycją Polski w grze wielkich mocarstw. Uwspółcześniony język przydaje jej walorów powieści sensacyjnej.

Kompendium wiedzy o ekologii.-Warszawa: PWN

Książka jest jednocześnie podręcznikiem i można z niej korzystać w całości, a równocześnie leksykonem (indeks zawiera ponad 750 haseł) dotyczącym ekologii. Kompendium adresowane jest zarówno do osób zawodowo zajmujących się ekologią, jak i studentów i nauczycieli – jako pomoc dydaktyczna, a także do wszystkich zainteresowanych problematyką ekologiczną.

Krall H.: Tam już nie ma żadnej rzeki.- Kraków: Wydawnictwo a5

Tam, gdzie istniał świat wschodnioeuropejskich Żydów „nie ma już żadnej rzeki – takie przesłanie niesie ze sobą ostatnia książka Hanny Krall. Pozornie jest to książka o Żydach i holokauście, tak naprawdę - książka o ludziach, o uczuciach, wyborach i o tym, jaki los może zgotować człowiekowi drugi człowiek.

Kuk M.: Geografia Polski.- Poznań: Podsiedlik – Raniowski i S-ka

Kraj, jego warunki naturalne, gospodarka oraz największe atrakcje turystyczne. Ułatwia naukę i powtarzanie wiadomości. Młodemu czytelnikowi, do którego adresowana jest książka, umożliwi sprawdzenie wiadomości.

Kwiatkowicz P., Leszczyński M.: Historia Polski.- Poznań: Podsiedlik – Raniowski i S-ka

W książce przedstawiono ponad 1000 – letnie dzieje naszego państwa w interesujący , ułatwiający naukę i powtarzanie wiadomości sposób. Konstrukcja książki umożliwia prowadzenie gry polegającej na zadawaniu pytań i udzielaniu odpowiedzi. Czytelnik może samodzielnie sprawdzić własną wiedzę, zadając sobie pytania umieszczone u góry strony.

Lech – Chelmińska M., Przybyła W.: Wzory pism procesowych w sprawach cywilnych z komentarzem.- Warszawa: Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich

W opracowaniu uwzględniono najnowsze uregulowania separacji. Książka zawiera kilkadziesiąt wzorów pism procesowych oraz obszerny komentarz do poszczególnych zagadnień Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Publikacja przeznaczona do szerokiego kręgu odbiorców. Każdy wzór pisma opatrzony został komentarzem, ponadto w każdym przypadku autorki wskazują właściwy sąd dla danego rodzaju sprawy oraz podają informacje o należnych opłatach.

Leś B.: ABC Internetu' 98.- Kraków: Edition 2000

Internet jedno z największych osiągnięć XX w. omawia Bartłomiej Leś. Dostarcza wiele cennych i praktycznych porad dotyczących tego zagadnienia.

Książka ma na celu pomoc czytelnikowi w samodzielnej nauce. Jej zaletą jest prosty sposób przedstawienia tajników Internetu. Autor mówi o korzyściach jakie daje Internet. Podręcznik omawia usługi WWW, e – mail, USENET, umożliwia poznanie popularnych przeglądarek.

Nowe ubezpieczenia zdrowotne; stan prawny na dzień 1 marca 1999.- Warszawa: Infor

W zbiorze tym znajdują się podstawowe ustawy regulujące nowy system ubezpieczeń zdrowotnych. Omówiono problemy prawnej ochrony pacjenta. Przedstawiono podstawowe informacje o prawach i praktycznych aspektach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

Przewodnik po Biblii.- Warszawa: Oficyna Wydawnicza „Vocatio”

Najlepszy na rynku przewodnik po książkach i realiach biblijnych. Książka powstała przy udziale wielu światowej sławy biblistów. Łączy informacje z dziedziny historii, geografii, archeologii i teologii z inspiracją chrześcijańską. Bogato ilustrowana, zawiera liczne mapy i tablice, które odpowiednio dobrane do rozdziałów obrazują dzieje biblijne i obyczaje ówczesnej kultury.

Słownik terminów komputerowych.- Warszawa: Prószyński i S-ka

Słownik zawiera 4000 haseł, aktualne terminy dotyczące świata komputerów, multimediiów, telekomunikacji i rzeczywistości wirtualnej oraz Internetu i WWW. Definicje są precyzyjne i wolne od żargonu. Słownik angielsko – polski ułatwia odnajdywanie polskich terminów.

Śliwa Z.: Dom polski: zwyczaje rodzinne.- Poznań: Podsiadlik – Raniowski i S-ka

Książka z serii "Klucz do ojczyzny" pt. „Dom polski” adresowana jest do młodego czytelnika. Lektura pogłębi wiedzę dotyczącą ojczystego kraju, zwyczajów i obrzędów związanych z kulturą zarówno rodziny, jak i narodu. Barwna opowieść podkreśla korzenie, mówi o tradycjach i zwyczajach towarzyszących nam od narodzin aż do śmierci a związanych z poczuciem wspólnoty i więzi zachodzących w społeczeństwie. Prezentowane tematy uzupełnia bogaty materiał ilustracyjny.

Ubezpieczenia zdrowotne.- Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck

Zbiór zawiera podstawowe przepisy z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego. W sposób wyczerpujący przedstawiono aktualnie obowiązujące akty wykonawcze. Całość poprzedza wprowadzenie autorstwa Beaty Ordowskiej i Agnieszki Janowskiej. Autorki prezentują zmiany jakie zaszły w systemie służby zdrowia, związane z nimi korzyści dla pacjentów, organizacji i zasady działania Kas

Chorych. Książka adresowana do wszystkich zainteresowanych wchodzącą w życie reformą ubezpieczenia zdrowotnego.

Ustrój administracji publicznej; stan prawny na dzień 1.01.1999.- Warszawa: INFOR

W zbiorze tym znajdują się najnowsze, a jednocześnie podstawowe ustawy regulujące ustrój administracji publicznej. Przedstawiono trójstopniowy podział terytorialny państwa (samorząd gminny, powiatowy, wojewódzki), administracja rządowa w województwie, kompetencje administracji publicznej, ordynacja wyborcza, dochody jednostek samorządu terytorialnego i finanse publiczne.

Alina Malinowska
Marzena Rosiak

TO WARTO WIEDZIEĆ

Zmiany zasad gospodarki finansowej instytucji kultury od 1 stycznia 2000 roku

Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej określonymi w ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 1997 r. Nr 110, poz. 721, Nr 141, poz. 943 i z 1998 r. Nr 106, poz. 668) są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, muzea, biblioteki, domy kultury, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury.

Z punktu widzenia zasad gospodarki finansowej instytucje kultury dzieliłiśmy dotychczas na:

- tzw. *instytucje artystyczne* (teatry, opery, operetki, filharmonie, estrady) prowadzące gospodarkę finansową określoną w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (art. 27-29),

- tzw. *instytucje upowszechniania kultury* (muzea, biblioteki, domy kultury, itd.) działające wg zasad ustalonych w prawie budżetowym dla zakładów budżetowych.

a) *Instytucje artystyczne* (teatry, opery, operetki, filharmonie, estrady) są instytucjami kultury, prowadzącymi gospodarkę finansową wg zasad określonych w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Zgodnie z tymi zasadami:

- gospodarują samodzielnie przydzieloną i nabytą częścią mienia oraz prowadzą samodzielną gospodarkę w ramach posiadanych środków,
- ich przychodami są wpływy uzyskiwane z prowadzonej działalności, dotacje budżetowe, środki otrzymywane od osób fizycznych i prawnych oraz z innych źródeł,
- podstawą gospodarki finansowej jest plan działalności instytucji, samodzielnie sporządzony przez instytucję z uwzględnieniem wysokości rocznej dotacji przyznanej na działalność przez organizatora.

Tak ustawowo określone zasady gospodarki finansowej przesądzają o zakresie i możliwościach działania tych jednostek. Przede wszystkim instytucje artystyczne nie są zaliczane do tzw. sfery budżetowej i nie obowiązują w nich w zasadzie (poza otrzymywaniem i rozliczaniem dotacji) reguły prawa budżetowego (finansów publicznych). Niestety nie otrzymują one także dodatkowych środków na podwyżki płac tej sfery. Podwyżek płac dokonywać mogą jednak same w ramach środków uzyskanych z prowadzonej działalności i otrzymanych z innych źródeł, w tym z dotacji budżetowych. Wysokość rocznej dotacji z budżetu ustala organizator instytucji.

Powyższe oznacza, że działalność, sposób i wielkość dokonywanych wydatków w tym poziom płac zależy w znacznej mierze od kroków podejmowanych przez same instytucje, aktywności i zaangażowania dyrekcji i załóg. Ważnym a nawet koniecznym czynnikiem jest oczywiście zainteresowanie organizatora poparte wsparciem finansowym. Poprawa finansowej kondycji instytucji kultury przez wzrost dotacji organizatora, spowoduje ich rozwój, a także wzrost wynagrodzeń pracujących tam pracowników.

Podejmowane dotychczas przez MKiS próby zmierzające do systemowego ujednoczenia zasad gospodarki finansowej wszystkich instytucji kultury, zarówno tych zaliczanych do sfery budżetowej kultury – placówek upowszechniania kultury, jak i będących dotychczas poza tą sferą - instytucji artystycznych, nie doprowadziły do uzgodnienia stanowisk. W instytucjach artystycznych obawiano się wprowadzenia do zasad gospodarki finansowej limitów wynagrodzeń i etatyzacji oraz ograniczenia – daleko posuniętej w porównaniu z innymi dziedzinami – swobody i niezależności działania w sferze finansowej ale i zarazem merytorycznej. Ograniczenia dotyczyłoby np. samodzielności zawierania zakładowych układów zbiorowych pracy. Układ taki może zawrzeć dyrektor instytucji artystycznej z zakładową organizacją związkową. Dla sfery budżetowej kultury układ zbiorowy pracy zawiera Minister Kultury i Sztuki z centralami związków zawodowych działającymi w tej sferze.

b) *Instytucje upowszechniania kultury* (muzea, biblioteki, domy kultury itd.) prowadziły dotychczas gospodarkę finansową na zasadach ustalonych w prawie budżetowym dla zakładów budżetowych. Oznacza to, iż elementem przychodów tych instytucji może być dotacja budżetowa, ale część kosztów muszą pokryć dochodami własnymi. Dotacja stanowi jednak przeciętnie ok. 70-90% dochodów instytucji upowszechniania kultury. Jak widać faktyczne różnice z zasadami gospodarki finansowej instytucji artystycznych są niewielkie.

Do instytucji upowszechniania kultury miały zastosowanie jednak przepisy ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej. Zgodnie z tą ustawą corocznie ustalany jest w ustawie budżetowej limit wynagrodzeń oraz kalkulacyjna ilość etatów. Podwyżki natomiast ustala się w trybie negocjacji w ramach Komisji Trójstronnej.

W świetle nowych przepisów znowelizowanego Kodeksu pracy pojawiła się także możliwość określenia zasad wynagradzania pracowników tych instytucji w ponadzakładowym układzie zbiorowym pracy. Taki układ został zawarty przez ministra Kultury i Sztuki w 1997 r. jako jeden z pierwszych w sferze budżetowej.

Projekt nowelizacji ustawy z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej zawarty w art. 33 projektu ustawy o zmianie

niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej, przewiduje od 1 stycznia 2000 r. zmiany w zasadach gospodarki finansowej instytucji kultury. Wszystkie instytucje kultury będą działały w oparciu o zasady gospodarki finansowej określone w ustawie w art. 27 – 29. Zniknie forma przewidziana dotychczas w art. 32 ustawy – prowadzenie gospodarki finansowej na zasadach określonych dla zakładu budżetowego, która w świetle regulacji ustawy o finansach publicznych budzi wiele kontrowersji i wątpliwości. Chodzi głównie o ograniczenie wysokości dotacji dla zakładów budżetowych przewidziane w art. 19 ust. 1 pkt 10. Jak się okazało forma zakładu budżetowego nie gwarantowała instytucjom kultury sfery budżetowej odmiennych zasad, które uwzględniałyby specyfikę ich działania -np. odpowiednią wysokość dotacji z budżetu. Oznacza to, że tzw. placówki upowszechniania kultury tracą dotychczasowy najistotniejszy chyba przywilej z tym związany tzn. podwyżki płac tej sfery. Sprawa dotyczy jednak tylko 32 instytucji kultury (28 podległych Ministrowi Kultury i Sztuki oraz 4 innym ministrom), gdyż instytucje samorządowe nie otrzymują już podwyżek w tym trybie. Podwyżki dla instytucji kultury podległych ministrom będą rozwiązane w inny sposób np. w momencie planowania wydatków budżetowych, analogicznie jak odbywa się to od lat w stosunku do tzw. instytucji artystycznych.

Skreślenie w art. 32 ust. 1 nowelizowanej ustawy wyrazów „prowadzą gospodarkę finansową na zasadach określonych dla zakładów budżetowych” i ust. 4 i 5, to właśnie istota nowego rozwiązania polegającego na rozciągnięciu zasad gospodarki finansowej instytucji artystycznych na wszystkie instytucje także upowszechniania kultury. W toczonej od lat dyskusji na te tematy instytucje upowszechniania kultury opowiadały się za systemem obowiązującym w instytucjach artystycznych, a te ostatnie, zwłaszcza przy okazji podwyżek w państwowej sferze budżetowej i tylko w tym zakresie, za zasadami obowiązującymi w upowszechnianiu kultury. Wydaje się, że reforma samorządowa i przepisy o finansach publicznych przesądzą o wyborze właśnie proponowanego w projekcie rozwiązania – stosowania we wszystkich instytucjach kultury zasad gospodarki finansowej dotychczas przypisanych instytucjom artystycznym.

Projektowane zmiany nie powinny w zasadzie przynieść istotnych skutków finansowych dla budżetu państwa i samorządów. Ich przedmiot, ważny dla wewnętrznego funkcjonowania poszczególnych jednostek kultury i sztuki, w wydatkach budżetu państwa i samorządów może wywołać niestety tylko przesunięcia między podziałkami klasyfikacji budżetowej ale bez wzrostu na ten cel środków.

Biuro Budżetu i Finansów
Ministerstwo Kultury i Sztuki

Instytucje upowszechniania kultury po dniu 31.12. 1999 r.

Przepisy nie definiują pojęć „instytucji upowszechniania kultury” ani „instytucji artystycznych”. Dla obu rodzajów instytucji wiodąca jest ustawa z dn. 25.10.1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 1997 r. Nr 110, poz. 721 ze zm.), której odpowiednie postanowienia dotyczą instytucji jednego bądź drugiego rodzaju albo i jednych i drugich. Taki podział widoczny jest zwłaszcza w zakresie zasad gospodarki finansowej, które są w wyżej wymienionej ustawie wyraźnie zróżnicowane: art. 27 – 29 adresowane są do instytucji artystycznych (teatrów, oper, operetek i filharmonii), art. 32 do instytucji upowszechniania kultury (bibliotek, muzeów, domów i ośrodków kultury, galerii sztuki i in.). Ponieważ instytucje upowszechniania kultury „prowadzą gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla zakładów budżetowych” (art.32 ust. 1 ustawy), to do dnia 31.12.1998 r. zastosowanie do nich miała ustawa – Prawo budżetowe, określająca te zasady, a od dn. 1.01. 1999 r. zastosowanie ma ustawa z dn. 26. 11. 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155 poz. 1014 ze zm.). Dla instytucji upowszechniania kultury najbardziej brzemienny w skutki okazał się art. 19 ust. 10 nowej ustawy – poprzednio nie istniał – w myśl którego „łącznie dotacje dla zakładu budżetowego nie mogą przekroczyć 50 % jego wydatków”. Wynika z tego, że instytucja prawie 70 % swoich wydatków musi pokryć z uzyskanych przez siebie środków po to, żeby organizator mógł przyznać jej 35 % dotację. Jest to zupełnie nierealne, wiadomo, że dotacje organizatorów musiały osiągnąć poziom nawet 90 % potrzeb. Pojawiła się wprawdzie wątpliwość: czy wspomniane ograniczenie na pewno dotyczy bibliotek, muzeów itd., jeżeli nie są one wprost zakładami budżetowymi, lecz „prowadzą gospodarkę na zasadach...”. Wymiana poglądów na ten temat pomiędzy Ministerstwem Finansów (uważającym, że art. 19 ust. 10 dotyczy także instytucji kultury) i Ministerstwem Kultury i Sztuki (uzasadniającym, że nie dotyczy) a także znaczne nagłośnienie sprawy wywołały taki skutek, że:

-Ministerstwo Finansów nakazało regionalnym izbom obrachunkowym egzekwowanie art.19 ust. 10 ustawy w odniesieniu do instytucji kultury,

-ustawą z dnia 7.05.1999 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych (Dz. U. Nr 49, poz. 485) m. in. zawieszono zostało obowiązywanie art. 19 ust. 10 w 1999 r.

Zanim to jednak nastąpiło wielu zdezorientowanych zaistniała sytuacją organizatorów zaczęło rozważać możliwość przekształcenia instytucji kultury w jednostki budżetowe; kierując się zresztą dobrymi intencjami, chcąc ocalić dalszy byt instytucji w sytuacji braku możliwości przekazania wystarczającej

dotacji. Organizatorzy działaniem taki naruszyliby jednak przepisy, gdyż mimo wszystko instytucja kultury nie jest czystym zakładem budżetowym dającym się tak przekształcić. Z odrębnością statusu nie polemizowało także Ministerstwo Finansów, które twierdziło jedynie, że odrębność nie uzasadnia niestosowania art. 19 ust. 10 ustawy z dn. 26.11.1998 r. Trzeba też zwrócić uwagę, że zgodnie z ustawą z dn. 25.10.1991 r. instytucja kultury ma z góry określoną formę finansowania; instytucja stosująca inną formę/ np. jednostki budżetowej/ nie jest instytucją kultury w rozumieniu ustawy z dnia 25.10.1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

Ustawa z dnia 7.05.1999 r. zmieniająca ustawę o finansach publicznych tylko na krótko zażegnała niebezpieczeństwo dla możliwości dalszego funkcjonowania instytucji. To stało się główną przyczyną wszczęcia w MKiS prac nad rozwiązaniem pozwalającym je zażegnać po dniu 31.12.1999 r. Opracowany został projekt ustawy o zmianie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, w którym poprzez prosty zabieg skreślenia ust. 1 w art. 32 /dokładnie zastąpienia go innym brzmieniem – nieistotnym dla omawianej sprawy/ uzyskany został podwójny niejako efekt:

- zmienione, jednoznaczne zasady gospodarki finansowej położą kres dyskusjom o tym, czy „instytucja prowadząca gospodarkę na zasadach...” jest po prostu zakładem budżetowym czy nie jest,

- instytucja będzie mogła otrzymać dotacje bez ograniczeń, tj. według swoich potrzeb i możliwości organizatora.

„Przy okazji” powyższe uzupełniono ponadto o umieszczenia podstawy prawnej pozwalającej uruchomić w 2000 r. środki z budżetu państwa na dotacje dla instytucji przejętych przez jednostki samorządowe z dniem 1.01.1999 r. Byłaby to możliwość realizowana w 1999 r. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 27.04.1999 r. w sprawie określenia zakresu zadań objętych dofinansowaniem oraz szczegółowych zasad i trybu udzielania dotacji celowych dla powiatów i samorządów województw na dofinansowanie bieżących zadań własnych (Dz. U. Nr 39 , poz. 385). Dotacje te – na dofinansowanie, nie na sfinansowanie – byłyby liczącym się wsparciem instytucji w sytuacji znanych trudności jednostek samorządu terytorialnego.

Przyjęty przez Rząd projekt przekazany został do Sejmu i skierowany do właściwych komisji sejmowych, które dotychczas nie zaproponowały w nim żadnych zmian. Przewidywana data wejścia w życie: 1.01.2000 r.

Jakie będą skutki ustawy zmieniającej, jeżeli Sejm uchwali ją w nie zmienionym kształcie? O jednym była już mowa wyżej (dot. art.19 ust. 10 ustawy z dn. 26.11.98 r.) Skreślenie ust. 1 w art. 32 ustawy z dn. 25.10.91 r. spowoduje, że do wszystkich instytucji kultury – w tym instytucji upowszechniania – będą miały zastosowanie art. 27 -29 tej ustawy. Instytucje upowszechniania przestaną

być instytucjami typu budżetowego, gdyż ujęte w tych artykułach zasady gospodarki finansowej wyraźnie różnią się od zasad gospodarek budżetowych. Są one bardzo zbliżone do zasad stosowanych w przedsiębiorstwach państwowych. Określenie „instytucja kultury” (oczywiście w rozumieniu ustawy z dn. 25. 10. 1991 r. – tj. na jej podstawie zorganizowana i stosująca jej przepisy) stanie się jednoznacznie merytorycznie, ale również będzie jednoznacznie określało zasady gospodarki finansowej. Nazwa formy finansowania instytucji kultury będzie brzmiała „instytucja kultury”. Nie jest możliwe wyliczenie w tym miejscu różnic pomiędzy gospodarką finansową dotychczasową i zmienioną. Dla ułatwienia przyswojenie sobie tych różnic i opanowania zmienionej „filozofii” gospodarowania środkami warto zapoznać się z ustawą o przedsiębiorstwach państwowych z dn. 25.09.1981 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 18 ,poz. 80 ze zm.) oraz ustawą o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych z dn. 31.01.1989 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 6 , poz. 27 ze zm.) – pamiętając jednak, że instytucja kultury nie będzie dosłownie przedsiębiorstwem. Dlatego np. o ile „fundusz przedsiębiorstwa” jest odpowiednikiem „funduszu instytucji” (kultury), o tyle w instytucji kultury nie występuje „fundusz założycielski”, o którym mowa w ustawie o gospodarce finansowej przedsiębiorstw; art. 27 – 29 ustawy z dn. 25.10.1991 r. nie wymieniają go. Jakkolwiek teraz art. 27-29 będą określały zasady gospodarki, te same tylko te artykuły nie oddają pełnego obrazu sytuacji. Niektóre dotychczas obowiązujące przepisy lub zasady będą miały nadal zastosowanie, inne już nie – i wynikać to będzie bezpośrednio z nich. Proste przykłady:

-ustawa z dn. 29.09.1994 r. o rachunkowości nadal będzie miała odpowiednie zastosowanie, bo jest to zgodne z podmiotowym zakresem jej stosowania,

-ustawa z dn. 12.12.1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (tzw. „13”) nie będzie miała zastosowania, co wynika już z jej tytułu.

Z instytucji kultury zdjęty zostanie obowiązek opracowywania sprawozdawczości budżetowej; nie będą one instytucjami budżetowymi.

Bardzo istotne dla instytucji będą zmienione zasady planowania i - szczególnie – zasady realizacji wydatków. Omawiany rodzaj gospodarki bywa nazywany „gospodarką bezparagrafową”. Nie ma – wynikającego z przepisów – obowiązku opracowywania planów finansowych w ujęciu paragrafowym; z drugiej strony nie będzie naruszeniem przepisów opracowanie planu w rozbiciu na paragrafy, jeżeli np. będzie tego oczekiwał organizator. Wystarczające będzie natomiast planowanie o charakterze rodzajowym (rodzaje, grupy przychodów, wydatków). Taka sama zasada dotyczyć będzie rozliczania się instytucji z prowadzonej działalności. Zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy z dn. 25.10.1991 r. instytucja będzie samodzielnie gospodarowała posiadanymi środkami, w tym m.in. samodzielnie ustali, jaką ich część przeznaczy na wynagrodzenia i jaką na inne po-

trzeby. Pomimo że przyznający dotację na koszty bieżącej działalności organizator będzie brał pod uwagę różne rodzaje wydatków planowanych przez instytucję, to przyznana zostanie jedna kwota ogólna bez wewnętrznego podziału – do dalszego samodzielnego gospodarowania. Jedną z cech charakterystycznych systemu jest – w związku z powyższym – brak wyodrębnienia osobnej kwoty na ewentualne podwyżki wynagrodzeń w ciągu roku. Instytucja może co prawda w swoim wewnętrznym planie zakładać podwyższenie wynagrodzeń, ale na ten cel może otrzymać tylko stosownie podwyższoną dotację w planie rocznym a następnie może sama wydzielić (niejako zarezerwować) odpowiednią wielkość do przeprowadzenia podwyżek.

Znaczne zmiany pojawią się w zakresie zasad wynagradzania pracowników instytucji; zarówno tych, którzy wynagradzani są na warunkach określonych w ponadzakładowym układzie zbiorowym pracy dla pracowników państwowych instytucji kultury z dn. 29.04.1997 r. jak i stosujących rozporządzenie Ministra KiS z dn. 23.04.1999 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników instytucji kultury prowadzących gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla zakładów budżetowych. Istnieje poza tym pewna grupa instytucji kultury objętych w/w układem na podstawie zawartego porozumienia o jego stosowaniu (w gminach i miastach).

Zgodnie z przepisami działu XI Kodeksu pracy układ przestanie mieć swoich bezpośrednich adresatów, tj. pracowników obecnych państwowych instytucji kultury objętych wprost jego postanowieniami, gdyż dany minister może być stroną układu zawartego dla instytucji typu budżetowego. Wobec tego układ nie zniknie całkowicie – do tego musiałby zostać rozwiązany w trybie jego wypowiedzenia przez stronę – lecz „zawiśnie” z tymi wszystkimi rozwiązaniami, jakie będą w nim prowadzone nie później, niż do dnia 31.12.1999 r. Po tej dacie nie będzie już można wprowadzać w nim zmian. Wszystkie instytucje, które dotychczas z niego korzystały, będą po dniu 31.12.1999 r. mogły nadal zatrudniać pracowników na warunkach w nim określonych, jeżeli było tak przed dniem 1.01.2000 r.

Wspomniany układ nie będzie mógł być w ogóle zmieniany, natomiast rozporządzenie płacowe z dn. 23.04.1999 r. nie będzie zmieniane w zakresie stawek wynagrodzenia zasadniczego. Brak takiej możliwości wynika ze zniknięcia kryteriów pozwalających określać stopień wzrostu tych stawek. Dotychczas wzrost obliczany był według relacji przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia pracownika instytucji upowszechniania kultury do wysokości średniej miesięcznej podwyżki wynagrodzenia w dziale „kultura i sztuka” w państwowej sferze budżetowej. Parametr ten jednak zniknie, co jest efektem zmiany zasad gospodarki finansowej – zatem nie byłoby wiadomo, w jaki sposób stawki powinny wzrosnąć. W pozostałej części „niestawkowej” – rozporządzenie zachowa swój

charakter przepisu „minimum” dla pracowników państwowych i samorządowych instytucji upowszechniania kultury. Będzie jednak należało dokonać jego zmiany: w tytule i w § 1 „prowadzenie gospodarki na zasadach ustalonych dla zakładów budżetowych” należy zastąpić innym określeniem tych instytucji.

Zapewne nie dokładnie z dniem 1.01.2000 r. w poszczególnych instytucjach pojawi się potrzeba dysponowania wyższymi od obecnych stawkami wynagrodzenia zasadniczego. Ale gdy się wreszcie pojawi – nowe zasady nie oznaczają przecież braku możliwości podwyższania wynagrodzeń – to każda instytucja już we własnym zakresie; tylko na własny użytek opracuje własne stawki korzystając z możliwości przewidzianych w Kodeksie pracy; w trybie regulaminu wynagradzania lub zakładowego układu zbiorowego pracy. Zwłaszcza ten pierwszy dokument jest prosty do opracowania i wdrożenia, jakkolwiek nie wszystko, co jest dozwolone układom zbiorowym pracy, mogą – zgodnie z Kp – określać regulaminy.

Od wielu lat z pokrótce wyżej przedstawionych zasad korzystają instytucje artystyczne. Po przejściowym okresie początkowych obaw i niepewności z reguły są z niego zadowolone. Nie istnieją systemy idealne, zaspokajające oczekiwania wszystkich bez wyjątku – ale należy sadzić, że po pewnym czasie instytucje upowszechniania kultury także uznają zalety nowych rozwiązań.

Biuro Budżetu i Finansów
Ministerstwo Kultury i Sztuki

Ochrona danych osobowych w bibliotece

Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133 poz. 883) oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 czerwca 1998 r. (Dz. U. Nr 80 poz. 521) nakłada, również na biblioteki, obowiązek zgłoszenia zbioru danych osobowych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych (GIODO).

Zbiory danych zgłaszane są na drukach składających się z 6 części, stanowiących załącznik do Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. U. Nr 80 poz. 522 z późn. zm.) w sprawie określenia wzorów wnio-

sków o udostępnienie danych osobowych, zgłoszenia zbioru danych osobowych do rejestracji oraz imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura GODO.

Problematyce ochrony danych osobowych poświęcona była narada dnia 5.10.1999 r. Uczestnicy narady – bibliotekarze powiatu zamojskiego ziemskiego i grodzkiego – zostali zaznajomieni przez radcę prawnego PiMBP m.in. z przepisami ogólnymi Ustawy; organem ochrony danych osobowych; zasadami przetwarzania danych; prawami osób, której dane dotyczą; z zabezpieczeniami jakie Administrator Danych jest obowiązany zapewnić. Bibliotekarze mieli możliwość zapoznania się podczas narady ze wskazówkami odnoszącymi się do wniosku.

Ostateczny termin składania wniosków upłynął 31.10.99 r. Jednakże należy pamiętać o innych obowiązkach ciążących na nas a wynikających z Ustawy.

W ART. 41 ust. 2 jest mowa, iż „Administrator danych jest obowiązany zgłaszać Generalnemu Inspektorowi każdą zmianę informacji, o której mówi ust. 1, w terminie 30 dni od dnia dokonania zmiany w zbiorze danych”. Zmiany te dotyczą szczególnie:

Części C pkt. 5 wniosku „Zakres przetwarzanych w zbiorze danych o osobach” (planowana jest zmiana zobowiązań czytelnicznych na przełomie 1999/2000 r.)

W przypadku kiedy biblioteka zostanie skomputeryzowana i rozpocznie przetwarzać dane również w systemie informatycznym musi pamiętać o uzupełnieniu wniosku o część E i F oraz o wydaniu 2 instrukcji.

Do częstych zmian w bibliotekach należą również zmiany organizacyjne biblioteki m.in.: tworzenie nowych placówek bibliotecznych, ich reorganizacja: łączenia z innymi instytucjami, likwidacja, zmiany lokalizacji.

Wszelkiego rodzaju informacji i wyjaśnień dotyczących ochrony danych osobowych należy szukać:

Dyrektor Biura tel. (022) 827-88-10, 826-20-31 w. 183

Rzecznik Prasowy tel. (022) 827-88-04, 826-20-31

Departament Rejestracji tel. (022) 625-15-73, 625-15-85

Departament Prawny tel. (022) 826-20-31 w. 166; 827-86-09

Departament Inspekcji tel. (022) 826-20-31 w. 218

Departament Informatyki tel. (022) 629-02-13, 629-28-30

Kancelaria tel. (022) 826-20-31 w. 305

Biuro GODO, Pl. Powstańców Warszawy 1, 00-030 Warszawa

Strona internetowa GODO: www.giodo.gov.pl

Jolanta Miksza – Kordulska

SBP SBP SBP SBP SBP SBP SBP SBP SBP SBP

Nowy podział administracyjny kraju a struktura organizacyjna Stowarzyszenia Bi- bliotekarzy Polskich

Wprowadzenie reformy administracyjnej kraju z dniem 1 stycznia 1999 r. wymusiło niejako zmiany w strukturze organizacyjnej Stowarzyszenia. Decyzje dotyczące kształtu tychże zmian rozpoczęły się jeszcze jesienią 1998 r., czyli przed wejściem w życie reformy.

Temat dostosowania struktury organizacyjnej SBP do nowego podziału administracyjnego kraju podjęło IV Forum SBP, odbywające się w Warszawie w dniu 17 października 1998 r. Temat przewijał się także podczas seminariów przewodniczących zarządów okręgów SBP w dniach 16 i 18 grudnia 1998 r.

W wypowiedziach dominowało przekonanie, że należy zachować strukturę organizacyjną SBP w dotychczasowym kształcie, wprowadzając niezbędne modyfikacje. Brano pod uwagę fakt, że jedynym władnym do wprowadzenia nowej struktury SBP jest odbywający się co 4 lata Krajowy Zjazd Delegatów lub Nadzwyczajny Krajowy Zjazd, na zwołanie którego nie pozwalają m.in. możliwości finansowe Stowarzyszenia.

Odbiciem toczących się dyskusji była uchwała Zarządu Głównego SBP w sprawie zmian w strukturze organizacyjnej Stowarzyszenia z dnia 26 marca 1999 r. Uchwała powołała do życia Wojewódzkie Komisje Przewodniczących Zarządów Okręgów SBP, zwane Wojewódzkimi Komisjami SBP, pełniące funkcje tymczasowych zarządów wojewódzkich SBP. W skład Komisji wchodziły przewodniczący ZO SBP. Siedzibami Komisji są miasta wojewódzkie - siedziby wojewody i sejmiku województwa.

Do uprawnień Komisji należy m. in. uzgadnianie decyzji ważnych dla środowiska bibliotekarskiego i bibliotek danego województwa, przedkładanie problemów bibliotekarstwa i informacji naukowej władzom państwowym i samorządowym województwa w imieniu okręgów SBP, wchodzących w skład Komisji.

Zarządy okręgów SBP zachowują swoje statutowe kompetencje. Wobec rad powiatów, starostów i innych instytucji - w rejonach swego działania - reprezentują one sprawy bibliotekarstwa.

Uchwała obowiązuje do dnia obrad Krajowego Zjazdu Delegatów w 2001 r.

Uchwała ZG SBP jaka zapadła pozwoliła uniknąć rozbicia dotychczasowych, sprawdzonych struktur SBP i pośpiesznego wprowadzania w życie rozwiązań tymczasowych. Czas jaki pozostaje do kolejnego Krajowego Zjazdu Delegatów daje możliwość rozważnego wypracowania nowego optymalnego modelu organizacyjnego Stowarzyszenia.

Joanna Kołtun

SBP SBP SBP SBP SBP SBP SBP SBP SBP SBP

KRONIKA

KRONIKA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH
POWIATU ZAMOJSKIEGO
(II PÓŁROCZE 1999 ROKU)
- Wybór -

ZAMOŚĆ

styczeń

- „Baśniowy bohater” - konkurs plastyczny - Filia Nr 1
- „Czy znasz wiersze dla dzieci Juliana Tuwima” - konkurs literacki - Filia Nr
- „Portret w ramce”, Ilustracja do książki M. Kownackiej”, „Znani i lubiani bohaterowie książek”, „Okładka do książki Henryka Sienkiewicza” - konkursy plastyczne - Filia Nr 2
- „Bawmy się razem”, „Muzyczna paczka” - konkursy zabawowe - Filia Nr 2
- „Kto czyta ten wie” - konkurs czytelniczy - Filia Nr 2
- Spotkanie opłatkowe dla niewidomych z Zamościa - Filia Nr 3
- Spotkanie opłatkowe dla niewidomych z terenu byłego województwa zamojskiego - Filia Nr 3
- Uroczyste spotkanie opłatkowe niewidomych z udziałem przedstawicieli władz miasta - prezydenta miasta Marka Grzelaczyka, posła RP Stanisława Misztala - Filia Nr 3
- Spotkanie w bibliotece Klubu Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Niewidomych i Niedowidzących „Renesans” - Filia Nr 3
- „Światłość nam zajaśniała” - wystawa szopek wigilijnych - Filia Nr 3
- „Życzenia dla babci”, „Nasi filmowi ulubieńcy”, „Zamość i region zamojski...” - konkursy plastyczne - Filia Nr 8
- „W bibliotece można bawić się wesoło”, „Z jakiej bajki” - konkursy czytelnicze - Filia Nr 8
- „Przez zabawę i rozrywkę poznajemy zabytki” - konkurs geograficzny - Filia Nr 8
- „Zwierzaki - cudaki” - konkurs o tematyce zoologicznej - Filia Nr 8
- „Zima, groźna zima”, „Laurka dla babci i dziadka”, „Niezwyczajny świat bajek” - konkursy plastyczne - Filia nr 9
- „Rebusy literackie” - konkurs literacki - Filia Nr 9
- „Atrakcje zimy”, „Ulubiony bohater filmowy”, „Świat moich marzeń”, „Moja ulubiona baśń”, „Bohater książek Disneya” - konkursy plastyczne - Filia Nr 10
- „Zwierzaki i my, czyli jak zwierzęta radzą sobie zimą” - konkurs przyrodniczy - Filia Nr 11
- „Białe lasy” - konkurs plastyczny - Filia Nr 11

luty

- „Krajobrazy zimy”, „Krokus - symbol trzeźwości” - konkursy plastyczne - Filia Nr 1
- „Godzina z rozrywką” - konkurs czytelniczy - Filia nr 1
- „Zimowy krajobraz”, „Moja walentynka”, „W krainie czarów i baśni”, „W krainie baśni Andersena” - konkursy plastyczne - Filia Nr 1
- „Rymowanki”, „Muzyczna paczka”, „Malowanki”, „Nasza wspólna wystawa” - konkursy zabawowe - Filia Nr 2
- „Godzina z rozrywką” - konkurs czytelniczy
- „Wierszykarnia Jana Brzechwy” - konkurs recytatorski - Filia Nr 2
- „Kolędy i pastorałki” - program słowno - muzyczny w wykonaniu niewidomych i niedowidzących - Filia Nr 3
- „Gdzie jest muzyka tam jest serce” - wystawa portretów, fotografii muzyków wszech czasów - Filia Nr 3
- „Zimowe zwierzaki”, „Zimowe zabawy” - konkursy plastyczne - Filia Nr 5
- „Zimowe zabawy”, „Tęczowy kosz na gazety”, „Przyjaciel Kubusia Puchatka” - konkurs plastyczny - Filia Nr 8
- „Łamigłówka dla mądrej główki” - konkurs wiedzy - Filia Nr 8
- „Zimowa krzyżówka”, „Krzyżówka na walentynki” - rozwiązywanie łamigłówek tematycznych - Filia Nr 8
- „W dolinie Muminków”, „Walentynki - Dzień Zakochanych” - konkursy plastyczne - Filia Nr 9
- „Kalambury z literatury” - konkurs literacki - Filia Nr 9
- „Celne oko” - gra sprawnościowa - Filia Nr 9
- „Karnawałowe maski” - konkurs plastyczny - Filia Nr 10
- „Warcabowy zwycięzca”, „Rzut piłeczką do tarczy” - konkursy sportowe - Filia Nr 10

marzec

- „Papierowe serwetki” - konkurs plastyczny - Filia Nr 1
- „Zakładka do książki”, „Wiosenny krajobraz” - konkursy plastyczne - Filia Nr 2
- „Miłość do matki w poezji J. Słowackiego” - czytanie poezji J. Słowackiego w ramach cotygodniowych „Spotkań czwartkowych” - Filia Nr 3
- „Pocztówka na Dzień Kobiet”, „Alkohol- na początku był wybór”, „Tradycje Świąt Wielkanocnych” - konkursy plastyczne - Filia Nr 5
- „Ozdobne wizytówki”, „Wielkanocne palemki” - konkursy plastyczne - Filia Nr 8
- „Książka przyjacielem ucznia” - konkurs czytelniczy - Filia Nr 8

- „Zabawy z masą solną”, „Marzanno - Marzanno - ty zimowa panno” - konkursy plastyczne - Filia Nr 9
- „Witamy wiosnę” - konkurs plastyczny - Filia Nr 10
- „Na tropie legend polskich” - konkurs literacki - Filia nr 11
- „Zwiastuny wiosny” - konkurs plastyczny - Filia Nr 11
- „Julian Tuwim - poeta, którego lubimy” - lekcja biblioteczna - Filia Nr 11

kwiecień

- „Co to jest biblioteka i po co do niej przychodzimy” - cykl wycieczek do biblioteki uczniów Społecznej Szkoły Podstawowej w Zamościu oraz dzieci z Przedszkola Nr 13 - Filia Nr 2
- „Czy znasz twórczość J. Słowackiego?”, „Bajkowe zgadywanki” - konkursy czytelnicze - Filia Nr 2
- „Wielkanocna kompozycja”, „Książka mój przyjaciel” - konkursy plastyczne - Filia Nr 2
- „Świąteczne spotkania niewidomych i niedowidzących z Zamościa i byłego województwa zamojskiego organizowane w ramach cotygodniowych „Spotkań czwartkowych” - Filia Nr 3
- „Rys biograficzny Juliusza Słowackiego” - pogadanka uzupełniona fragmentami jego poezji - Filia Nr 3
- „Żem dla ojczyzny sterał lata moje młode” - spotkanie czytelników poświęcone popularyzacji poezji J. Słowackiego - Filia Nr 3
- „Egzotyczne kwiaty” - konkurs plastyczny - Filia Nr 5
- „Recenzja książki - konkurs czytelniczy - Filia Nr 5
- „Pisanki - wycinanki”, „O Janku co psom szył buty - ilustracja do wiersza J. Słowackiego”, „Kolorowa łąka”, „Plastelinowe Muminki” - konkursy plastyczne - Filia nr 8
- „Ortografek” - konkurs ortograficzny - Filia Nr 8
- „Kolorowa pisanka”, „Wiosenny bukiet”, Książka moim najlepszym przyjacielem” - konkursy plastyczne - Filia Nr 9
- „Kolorowa pisanka” - konkurs plastyczny - Filia Nr 10

maj

- Odbyło się spotkanie bibliotekarzy powiatu zamojskiego, w trakcie którego wykład n. t. „Literacka twórczość Karola Wojtyły” poprowadziła dr hab. Mirosława Ołdakowska - Kufłowa - pracownik naukowy KUL - PiMBP

- "Biblia - wystawa zorganizowana z okazji pobytu w naszym mieście Ojca Świętego - PiMBP w Zamościu Ukazało się wydawnictwo towarzyszące wystawie „Biblia - katalog wystawy - PiMBP w Zamościu
- "Zakładka do książki" - konkurs plastyczny - Filia Nr 1
- „Książka i biblioteka” - konkurs czytelniczy - Filia Nr 1
- „Zamość światowym dziedzictwem kultury” - konkurs plastyczny - Filia Nr 2
- „Wycieczka do biblioteki dzieci z Przedszkola Nr 10 - Filia Nr 3
- „Nigdy cię nie zapomnę” - konkurs literacki - Filia Nr 3
- „Miłość w poezji J. Słowackiego” - spotkanie czytelników i pogadanka na temat wątku miłosnego w twórczości poety - Filia Nr 3
- „Matka o wielu twarzach” - wystawa - Filia Nr 3
- „Użyteczne drobiazgi z masy solnej”, „Tajemnicze ogrody”, „Przyjaciele z lektur” - konkurs plastyczny - Filia Nr 5
- „Domek Muminków”, „Mój wymarzony dom”, „Kosz pełen kwiatów dla mamy” - konkursy plastyczne - Filia nr 8
- „Zwierzęta małe i duże” - konkurs zoologiczny - Filia Nr 8
- 2 wycieczki do biblioteki uczniów ze Szkoły Podstawowej Nr 3 i Nr 10 w Zamościu - Filia Nr 8
- wycieczki do biblioteki uczniów ze Szkoły Podstawowej w Majdanie Sitańskim - Filia Nr 8
- „Projektuję okładkę”, „Kwiaty dla mojej mamy” - konkursy plastyczne - Filia Nr 9
- „Zielony świat” - konkurs ekologiczny - Filia Nr 11
- „Uśmiech dla mamy” - konkurs plastyczny - Filia Nr 11

czterwiecec

- „Najzabawniejsza przygoda w szkole” - konkurs czytelniczy - Filia Nr 1
- „Ilustracja do Balladyny J. Słowackiego”, „Planeta Małego Księcia” - konkursy plastyczne - Filia Nr 2
- 2 spotkania czytelników poświęcone wizycie Ojca Świętego w Zamościu (czytanie fragmentów biografii Jana Pawła II oraz książki „Przekroczyć próg nadziei”)
- „Obrazek z suchych kwiatów”, „Maski z papieru” - konkursy plastyczne - Filia Nr 5
- „Zwierzęta z gazety”, „Motyle kolorowe jak tęcza” - konkursy plastyczne - Filia Nr 8
- „Wymarzone wakacje”, „Alkohol czy zdrowie” - konkursy plastyczne - Filia Nr 9
- „Wyczekiwane wakacje” - konkurs plastyczny - Filia Nr 10

- „Świat wielkich i małych” - konkurs przyrodniczy - Filia Nr 11
- „W polu i w gaju” - konkurs plastyczny - Filia Nr 11

ADAMÓW

styczeń

- „Moja ulubiona bajka” - konkurs plastyczny - FB Suchowola

marzec/kwiecień

- „Wiosna”, „Święta Wielkanocne” - konkursy plastyczne - FB Suchowola

GRABOWIEC

styczeń/luty

- „Ferie w bibliotece”- zajęcia dla dzieci (konkursy plastyczne, spotkania z bajką, zajęcia w kółku recytatorskim i teatralnym - GBP
- marzec
- Wycieczka do biblioteki uczniów kl. III szkoły podstawowej - GBP
- kwiecień
- Odbyły się gminne eliminacje Konkursu Recytatorskiego im. B. Leśmiana - GBP
- Wycieczka do biblioteki uczniów kl. V szkoły podstawowej

maj

- „Powitanie wiosny” - przedstawienie kukielkowe dla przedszkolaków - GBP
- „Majowe spotkania z kulturą” - impreza środowiskowa - GBP przy współpracy z GOK
- Odbyły się rejonowe eliminacje Konkursu Recytatorskiego im. B. Leśmiana - GBP

czerwiec

- „Bóg jest miłością” - wystawa okolicznościowa z okazji pobytu Ojca Świętego na Zamojszczyźnie - GBP
- „Poznajemy księgozbiór podręczny” - lekcja biblioteczna dla uczniów kl. VII szkoły podstawowej - GBP

KOMARÓW

styczeń

- „Poznajemy budowę książki” - lekcja biblioteczna - GBP
- „Trzej Królowie jadą” - jasełka - GBP

- luty/kwiecień
- Odbyła się promocja książki Emilii Barteczko „Moje strony” - GBP
- „Ilustracje dla dzieci” - lekcja biblioteczna - GBP
- „Bohaterowie naszych bajek” - zgaduj zgadula - GBP

maj

- „Konstytucja 3 maja” - montaż poetycko - muzyczny - GBP
- „Z życia i twórczości H. Sienkiewicza” - zgaduj zgadula - GBP

czerwiec

- Odbyła się impreza środowiskowa z okazji Dnia Dziecka - GB
- „Od Przedszkola do Opoła” - konkurs muzyczny - GBP
- „Pożegnanie klas VIII - przygotowanie inscenizacji - GBP

MIĄCZYN

styczeń

- Odbyły się 2 „wieczory opowiadań” z wykorzystaniem fragmentów książek „Brzechwa dzieciom” oraz „Wiersze dla dzieci” Juliana Tuwima - GBP
- Wycieczka do biblioteki uczniów kl. II szkoły podstawowej - FB Horyszów Ruski
- Wycieczka do biblioteki uczniów kl. III szkoły podstawowej - FB Horyszów Ruski
- „Wieczór bajek” - impreza biblioteczna - FB Horyszów Ruski

lut

- „Wieczór opowiadań” - cotygodniowa impreza biblioteczna dla dzieci - GBP
- „Wieczór bajek” - impreza biblioteczna dla dzieci najmłodszych - FB Horyszów Ruski

marzec/kwiecień

- 2 „wieczory bajek” - imprezy biblioteczna dla dzieci najmłodszych - FB Horyszów Ruski
- „Zasady korzystania z czytelni” - wycieczka do biblioteki uczniów kl. VI szkoły podstawowej - FB Horyszów Ruski
- „Życie i twórczość J. Słowackiego” - lekcja biblioteczna - GBP
- „Wieczór bajek” - - impreza biblioteczna dla dzieci najmłodszych - FB Horyszów Ruski
- Wycieczka do biblioteki uczniów kl. IV szkoły podstawowej - FB Niewirków

maj

- Wycieczka do biblioteki ucz. kl. II szkoły podstawowej - GBP

- „Twórczość J. Słowackiego” - lekcja biblioteczna dla kl. VIII szkoły podstawowej - GBP
- „Wieczór bajek” - impreza biblioteczna dla dzieci najmłodszych - FB Horyszów Ruski
- 3 wycieczki do biblioteki zorganizowane dla dzieci z kl. „0”, I, II - FB Horyszów Ruski
- „Zasady korzystania ze zbiorów bibliotecznych” - lekcja biblioteczna dla kl. VII szkoły podstawowej - FB Niewirków
- Wyszukiwanie informacji na określony temat w książkach, czasopiśmie i innych materiałach. Korzystanie z kartoteki zagadnieniowej” - lekcja biblioteczna dla kl. VIII szkoły podstawowej - FB Niewirków
- „Juliusz Słowacki i jego twórczość” - lekcja biblioteczna dla kl. V szkoły podstawowej - FB Niewirków
- „Cudowna podróż w krainę baśni” - lekcja biblioteczna dla kl. III i IV szkoły podstawowej - FB Niewirków

czerwiec

- „Wieczór opowiadań” - cotygodniowa impreza biblioteczna dla dzieci - GBP
- Katalogi, księgozbiór podręczny oraz umiejętność korzystania z encyklopedii - lekcja biblioteczna dla kl. VI - FB Niewirków

RADECZNICA

kwiecień

- Życie i twórczość Juliusza Słowackiego - konkurs - GBP

maj

- „Recytacja utworów Juliusza Słowackiego” - konkurs recytatorski - GBP
- Odbyły się 2 wycieczki do biblioteki dla uczniów ze szkół podstawowych z Mokregolipia i Latyczyna - GBP
- Spotkanie czytelników z Janiną Gąsiorowską - matką chrzestną statku „Ziemia Zamojska” - GBP

SITANIEC (GBP ZAMOŚĆ)

styczeń

- „Ferie w bibliotece” - zajęcia dla dzieci i błyskawiczne konkursy wiedzy, konkursy plastyczne - GBP i Filie
- „Korzystamy ze słowników” - lekcja biblioteczna - FB Zawada

luty

- Gminny turniej szachowy - warcabowy - GBP i Filie
- Przyjęcie uczniów kl. I szkoły podstawowej w poczet czytelników - FB Wysokie
- „Projektuję wnętrze swojego domu” - konkurs plastyczny - FB Lipsko

- „Przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii” - pogadanka - FB Płoskie marzec
- „Fenomen filmu Ogniem i nieczem” - pogadanka - GBP
- „Najpiękniejsza pisanka i stroik wielkanocny” - konkurs plastyczny - FB Wysokie
- „Symbole Wielkanocy” - konkurs plastyczny - FB Kalinowice
- „Kalendarz pełen radości - cztery pory roku” - inscenizacja - FB Płoskie kwiecień
- „Balladyna Juliusza Słowackiego w ilustracjach” - konkurs plastyczny - GBP i Filie
- „Turniej Sztuki recytatorskiej im. Bolesława Leśmiana” - GBP i Filie
- „Dzieje książki” - pogadanka - GBP
- „Konkurs wiedzy o książce” - GBP i Filie
- „Obwoluta do ulubionej książki” - konkurs plastyczny - GBP i Filie maj
- „Życie i twórczość Ewy Szelburg - Zarembiny” - konkurs czytelniczy FB Wysokie
- Akademia środowiskowa z okazji Dnia Matki” - FB Płoskie
- Ukazał się trzeci numer gazetki bibliotecznej „Książkomani” - FB Płoskie
- czerwiec
- „Profilaktyka uzależnień” - konkurs czytelniczy - FB Wysokie
- Odbyło się spotkanie z okazji Dnia Działacza Kultury. W spotkaniu uczestniczyli bibliotekarze, twórcy ludowi, plastycy oraz przedstawiciele innych środowisk twórczych z gminy - GBP i Filie
- „Ojciec Święty w oczach dziecka” - konkurs plastyczny - GBP i Filie

SITNO

czerwiec

- Odbyły się dwa spotkania pani Janiny Gąsiorowskiej matki chrzestnej statku „Ziemia Zamojska” z dziećmi i młodzieżą szkół podstawowych w Kol. Sitno i Czesnikach - GBP i FB Cześniaki

STARY ZAMOŚĆ

styczeń/luty

- Zorganizowano zabawę karnawałową dla dzieci - GBP i FB Udrycze
- „Zapoznanie się z biblioteką” - lekcje biblioteczne dla dzieci z kl. „0” i I - FB Udrycze

kwiecień

- Turniej Sztuki Recytatorskiej im. B. Leśmiana - GBP

- „Ilustracja do ulubionej książki” - konkurs plastyczny - GBP
- „Wszystkie dzieci są nasze” - konkurs plastyczny - FB Udrycze

maj

- „Wszystkie dzieci są nasze” czerwiec
- „Pożegnanie klas VIII” - impreza szkolna - FB Udrycze

SUŁÓW

czerwiec

- Odbyło się spotkanie pani Janiny Gąsiorowskiej , matki chrzestnej statku „Ziemia Zamojska” z dziećmi i młodzieżą Szkoły Podstawowej w Sułowie – GBP.

Halina Zielińska

1999/2 (10)